

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मोसम्बुद्धस्स ।

धम्मपद्य

भारतं प्याहाँ वैगु नेपाल भाषाया छगूजक लय्-पौ

भगवान बुद्धं सिगाल पुत्रयात उपदेश बियाचवंगु दृश्य ।

वर्ष ५

पूर्ण संख्या ५४

चिह्न

बुद्ध संवत् २४६५

नेपाल संवत् १०७२

थुगु अंकया १)

दच्छिया चन्दा ३)

* थुगु अङ्क्या ज्वलं *

विषय	पौल्या
बुद्ध वचनानामृत	६६
धर्मोदययात—(कविता) श्री भगवतीप्रसाद	७०
स्वांयापुन्ही—(भाषण) श्री धर्माचार्य	७०
छन्त श्रमणजन छाया प्रिय ?—(पा० अनु) भि० अगधम्म	७४
शोक दुःखया हेतु खः—(अनुवाद) श्री दुर्गामान	७६
कलाकार छम्ह जुलसा जि—(कविता) “कुमार”	७७
लुम्बिनी व देवदह—(यात्रा) भि० अमृतानन्द	७८
जन्मभूमि नेपाल—(कविता) श्री वर्णवज्रबज्राचार्य	८१
थःथिति—(कहाँनी) श्रीमती वसुधा	८२
त्रिचरायागुछे—(कहाँनि) श्रीभाजु केदारनाथ	८४
वर्षाभृतु—(कविता) श्री बेखानारायण	८५
बुढातेके स्वया बुद्धिमचातेके श्री केशरलाल	८६
छाया निराश ?—(कविता) श्री इन्द्ररत्न	८७
मक्तिनाथ यात्रा—(यात्रा विवरण) भि० अनिरुद्ध	८८
प्रीतिमय जीवन—(थःगु अनुभव) भि० अश्वघोष	९०
समाचार	९२

भिंङु-उपदेश

- १—स्याय्गु इच्छा जूसा मभिंङु मतियात स्याना छो ।
- २—त्याकेगु इच्छा जूसा तृष्णायात त्याकि ।
- ३—नयेगु इच्छा जूसा सत व्यवहार यात नया छो ।
- ४—तोनेगु इच्छा जूसा श्रद्धा-भक्ति रूपी रस तोना छो ।
- ५—तीगु इच्छा जूसा ज्ञान-गुण रूपी तिसा ल्यु ।
- ६—बीगु इच्छा जूसा श्रद्धा पूर्वक दानव्यु, तर लिपो काय्गु इच्छां मखु ।
- ७—काय्गु इच्छा जूसा सुवाक्य (आशीर्वाद) का ।
- ८—वनेगु इच्छा जूसा तीर्थ चाह्यु हुं ।
- ९—वयेगु इच्छा जूसा दुःख तयेगु सहायता या वा ।

- १०—तोतेगु इच्छा जूसा पापव अत्याचार यात तोति ।
- ११—ल्हाय्गु इच्छा जूसा सत्यगु खं ल्हा ।
- १२—लंनेगु इच्छा जूसा खं यात ठिक ज्वीक लंना स्व ।
- १३—स्वेगु इच्छा जूसा थःत थमंतुं स्व ।
- १४—न्यनेगु इच्छा जूसा तथागतया महिमा व दुःखितय पुकार न्यँ ।
- १५—थःगु मुख्यगु सत् कर्तव्य पालन याना, संसारया दुःख व सुख निगुलिं थःगुहे सममे ज्वीफ्यु कि ।

श्री वर्णवज्र बज्राचार्य ।

“ભાસયે જોતયે ધર્મ”

સમ્પાદક :—ભિક્ષુ મહાનામ “કોવિદ”

વર્ષ ૫

કલકત્તા

ફાલ્ગુણ વિ० સંવત્ ૨૦૦૮

માર્ચ ર્દેસ્વી સંવત્ ૧૯૫૨

અંક ૫

કુદ્ધ-વચનામૃત

ધર્મયા ગુણ

“ભિક્ષુપિં ! ધર્મ શ્રવણયા ન્યામૂ ગુણદુ, વ ન્યામૂ છુ ? (૧)
ન્યને મનંગુ ન્યને નનાવૈ, (૨) ન્યને નંગુ હાકનં લુમના વૈ, (૩)
શંકા મદયા વની, (૪) વેકોગુ દૃષ્ટિ તપ્યના વૈ, (૫) થઃ થઃગુ-
ચિત્ત પરિશુદ્ધિ જુયા પ્રસન્ન જુયાવૈ ।”

“હે આનન્દ ! જિં ઉપદેશ વિયાગુ ધર્મયાત સત્કાર સાથં મ
ન્યનીપિં, પાઠ મ યાઈપિં, બાંલાગુ સુ ગન્ધ મદુગુ સ્વાંયા સમાન
જ્વી, તર સત્કાર પૂર્વકં-ધર્મ શ્રવણ યાઈપિંત મહાનગુ ફલ પ્રાપ્તજ્વી ।”

“ધર્મ, ધર્મયા આચરણ યાઈ હા વ્યક્તિયાત રક્ષા યાઈ, ધર્મ યાગુ
પાલન યાયૂગુલી થુલિગુણ દુ કિ ધર્મ યાગુ આચરણ યાયિહા વ્યક્તિ
દુર્ગતિ ગવલે લાવેની મહુ ।

ધર્મ, ધર્મયાગુ આચરણ યાઈહા વ્યક્તિ થાત વા વયા ચ્વની
વલે તપ્પાગુ કુસાં થે રક્ષા યાઈ ।”

“હે વક્કલિ ! ગુમ્હસ્યાં ધર્મયાત લ્હની વં જિતઃ લ્હની, હાનં સુનાં
જિત લ્હની વં ધર્મ યાત લ્હની । હે વક્કલિ ! ધર્મયાત લ્હં હાસ્યાંજિત
લ્હના ચ્વન, હાનં જિતઃ લ્હંહસ્યાં નં ધર્મ યાત લ્હના ચ્વન ।”

“હે ભિક્ષુ ગણપિં ! જિં હિમિત નાં ચાં થે પારતરે જ્વીયા લાગી
જક ધર્મ ઉપદેશ યાનાગુ લ્હઃ । વકિયાત જ્વના ચ્વને યા લાગી
મહુ ।”

धर्मोदय यात

श्री भगवतो प्रसाद नेवा

श्री भगवान् या दूत जुयाः छ
प्रसिद्ध जू 'धर्मोदय' नामं,
लाला पतिकं चाः हुलाः हुला
ग्राहक पिनिथाय् छे छं ज्वीम्ह

खः छ धर्मया लँक्यनाः बीम्ह ।

ज्ञान व गुण संयुक्त जुयाः नं
शिक्षा दीक्षां पूर्ण जुयाः छं
पाठ अहिंसाया गुलि व्वं काः
जनताया मन याइम्ह बोध.

खः छ धर्मया लँक्यनाः बीम्ह ।

माँ भाषं शिक्षा म्यू वः म्ह,

दाजु, किजा, पासा जू वः म्ह,

प्यदँ फुना द्यादँ नकतिनि कयंम्ह,

तर लिपते दीर्घायु ज्वीम्ह,

खः छ धर्मया लँक्यनाः बीम्ह ।

गन गन खूयं अन मत कयों वः म्ह,
मुक्ति मुक्ति या लँक्यना बीम्ह,
शिक्षा बीम्ह छ प्राणो पिन्त,
सत्य यागु लँय् जक न्ह्या के म्ह,

खः छ धर्मया लँक्यनाः बीम्ह ।

थःगु संघ क्वात्तुक बलाकाः
धर्म यागु ध्वाय् जगते व्वेकाः
अनेक याना भिउप देश
लोकं हाई धाय् काः जूम्ह,

खः छ धर्मया लँक्यनाः बीम्ह ।

स्वांया पुन्ही

श्री धर्मादित्य धर्माचार्य, एम, ए, डी, डी, एच, (जगत मान वैद्य-बौद्ध साहित्यरत्न) एच० एम० डी० (आगरा) एम० बी० एच०, (देहरादून) मिषगरत्र मिषगाच र्य, हिन्दी साहित्यरत्न, सद्धर्म रत्नाकर, वैद्य कविराज ।

भगवान बुद्ध शाक्य मुनिया संक्षिप्त जीवनचरित्र
वस्पोल नेपालया सत्तिक चांगु संसार प्रसिद्ध कपिल
वस्तु महानगराया विख्यात लुम्बिनी मण्डप धधिगु
केवे इक्ष्वाकु सूर्यवंशी राजा शुद्धोदन महाराज व
रानि मायादेवीया काय् सवार्थ सिद्ध बालसां सिद्धार्थ
राजकुमार धाय् का थुगु मर्त्य लोके जन्म कया
विज्यागु [२५७५] निद्वल न्यासः व न्ह्येन्यादं दत्त ।

जन्म जुसें निसें संसारया अनित्य व दुःख या अवस्था
यथार्थ विचार याना २० दँ या वयसे दण्डपाणि
राजाया ह्वाय् यशोधरा देवि लिसे विवाह जुसेलि
६, दँ तम सोंगू ऋतुयात दयेका ब्यूगु सोंगू राज भवने
राज सुख भोग याना २६, दँया वयसे गया जिह्याया
उरुविल्व वने ६, दँ तक तपस्या याना नं थुगुलं दुःखं
मुक्ति मज्जू अर्थात् "न अयम् मार्ग" इति अभि ज्ञाय

धका सीका थो तपश्चर्या तोता बुद्ध गयास बोधि वृक्ष धैगु वंगल सिमाया मूले समाधिस चोना बिज्यागु वैशाख पुन्ही धैगु स्वाया पुन्ही खुन्हु अर्हत सम्यक सम्बुद्ध धालसां ५ गू ज्ञान पावेजूम्ह थः थमं ज्ञान सिद्ध जूम्ह बुद्ध जूगु (२५५०) नी न्यासलपीदँ क्यन। अनंलि वसपोलयात सर्वार्थसिद्ध वा सिद्धार्थ राजकुमार मधास्य भगवान बुद्ध शाक्य मुनि धका संसारे प्रसिद्ध जुल। अनंलि ४५ दँ तक थवसपोलं ब्रह्मचर्य धर्म काशी मृगदावने ५-म्ह भद्रवर्गिय ब्राह्मणं निसे देवमनुष्य इत्यादि सकल प्राणिपित सत्य अहिंसा व करुणा धर्म कना बिज्यात। भारतया मल्ल, लिच्छवि, इत्यादि क्षेत्रिपि, अनाथ पिण्डक, त्रपुस भल्लिक, इत्यादि वैश्य महा जनपि अनेक जातं जातया मनूत थव धर्मेदि क्षाकया थौं संसारे ५० कोटि भिक्षु भिक्षुणि उपासक उपासिका धयापि शिष्यत दनि। निह (२२) घौ ल्याखं (४५) दँ तक ब्रह्मचर्य भिक्षु धालसां बुद्ध धर्म कना (८०) दँया वयसे धालसां (२४६५) दँ क्यन। वैशाख पुन्ही खुन्हु वसपोल कुशी नगरे मल्लपिनिगु शाल वने महा परिनिर्वाण समाधि याना बिज्यात।

नेपाले बुद्ध धर्मया संक्षिप्त इतिहास

नेपाल व भारत परस्पर सम्बन्ध जुया वया चोंगु व भगवानया स्थान नेपाले लाःया नीति वस पोलंकना बिज्यागु धर्म विदेशी पर धर्म मखु। वसपोल थन नेपालेहे जन्म सुद्धान्त जूम्ह जुया नीति वस पोलनं छूम्ह नेपाल यानं मुख्य देवता धालसां गुरुख। न्हापा न्हापानं वसपोलं न्हापायापि बुद्धपि नेपाले बिज्यागु प्रमाण दःसानं मनू तसें धर्म मसिया वसपोल जन्मका बिज्याये माल। वसपोल थोहे स्वयम्भु क्षेत्रे बिज्याना धर्मकना बिज्यात। वसपोल थो धर्म कसेनिसें थौतक नेपाले बुद्ध धर्म चले जुया चवंगु ख। अकिं थन सलंसःगु विहार, चैत्य, देवालय इत्यादि आतकं दनि। थो हे खँ सीका भारतया

सम्राट अशोक २३०० दँ न्ह्य थव म्हाय् चारुमति बोना अशोक पट्टन (ललितपुर) नगरे प्यंगू दिशास ४-गु स्तूप व दथुयी छगु ५-गु थूडो दयेका भगवान बुद्ध शाक्य मुनिया अम्ति धातुतया दयेका बिज्यात। अनंलिपा मल्ल लिच्छवि ठकुरी इत्यादि वंशया जुजुपिनं थो धर्मे चवना आपालं धर्म कीर्तितया थकु गुलि नेपाले बुद्ध धर्मया प्रभाव व महत्व अद्यापि दनि।

नेपाले धर्म संस्कृत व महायान बुद्ध धर्म

नेपालया धर्म संस्कृति त्रिपिटक भारतया महा-राज कनिष्कया पालाय् पुरुषपुर (पेशावर) काश्मीर पाखें नेपाले हसें निसें (१९००) क्रिगुस दँ तिदत रंजना, कुटिल, गुप्त, काश्मीर, पाचुमो, गुजिमो नेपालाखल इत्यादि आखलं चवया तवगु दोलंदो तालपत्र, भुजपत्र हरिताल पत्रादिस चोया तवगु थन दनि। थुपि हाकनं थनं भारत, भोट, जापान, विलायत, अमेरिका तकनं व्याप्त जुयो धुंकल। थुकिं प्रमाण खनेदुकि नेपालया बुद्ध धर्म संस्कृत व महायान खः गुकिया इति श्री काश्मीरे जूगु संगायना खः। आ थव धर्म नेपालं निसें जापान तक व्याप्त जुया चाँगुदु। चीन, तिब्बत, भुटान, सिक्किम, नेपाल बर्मा, लंका, श्याम, कम्बोज इत्यादि याना जम्मा (५०) न्येगु कोटि बुद्ध धर्मावलम्बि तय्सं धालसां संसारया जन संख्याया सोब्बे छबो दु। पालि त्रिपिटक धालसां बुद्धया पालानिसें चलेजुया वयाचवंगु मूल स्थविर वादया प्रचार लंका, बर्मा, थैलैण्ड (श्याम), काम्बोडिया, भियात नाम, इन्डोचीन व पाकिस्तानया चैत्यग्रामे दु। थन नं हाले बुद्ध धर्म जीणोद्वार यायेत सन् १६२२, धालसां (२६) नीगुदँ न्ह्य स्वयम्भु क्षेत्रे व नेपालया वंशावली नांदना चवंगु किण्डोल विहार (१००) सखिदँ तक सुनानं बिचा मयासे तवगु किण्डोल विहार जीणोद्वार

यायेत चन्दा उठये याना बले धालासिको कान्तिपुरया साहु बोधिरत्न तुलाधरं मोहटका १५००) स्वर्ग वासी श्री-३ महाराज चन्द्र शम्शेर जङ्ग बहादुर राणां मोहटका १५००) जम्मा ३०००) सोडोल टका व मेमेपि श्रद्धा दुपि भाजु मयेजुपिसं नं यथा श्रद्धा चन्दा व्यगुलि थो विहार बने जुल । थन मेमेगु विहार नं बने जुल । आनन्दकुटी नं बनेजुल । थन स्वयम्भु क्षेत्रे धर्म व लोक सुधार उद्धार याये मानिगु दिन । अकि स्वांया पुन्हीया पर्व दिन खुन्हु उत्सव याये मागु श्री भगवान बुद्धया शिष्यपि भिक्षु भिक्षुणी, उपासक उपासिका कुलपुत्रपि यको दिन । ललितपुर धालसां प्राचीन अशोक पट्टने भगवान बुद्धया शाक्य कुलयापि शाक्यवंशत दोलंदो दिन पर्वत गामेनं नेपाल वासी, तामङ्ग, गुरुङ्ग, सुनवार, दनवार, श्यार्पा (कागते) इत्यादि जातं जातया मनूतसेनं थव त्रि पवित्र दिन माने यायेमागु खः । श्रीसं वंशावली मसिया मसोया थो स्वांया पुन्ही उत्सव मानेयाये लोमंका च्वन । थ थगु जन्म दिन जा मान्य याना वोपिसं जगतगुरु भगवान बुद्ध शाक्यमुनिया उत्सव नं मानये यायेमागु कर्तव्य व धर्म खः । अकि जि भारत व नेपालया वं शावलि सोया थो मानये याय्त् याकेत प्रचार व प्रकाश यानागु ३० दँ ति दत ।

भगवान बुद्ध कलियुगया मुख्य महापुरुष ख

थो त्रिपवित्र दिन श्री बुद्ध धर्मावलम्बि तसं जक मान्य यायेमागु मखु । छाय् धालसा श्रीगु ८४००० दो धर्मस्कन्ध धालसां पालि (मगध भाषा) व संस्कृत मान्य यापिसं जा याना वःगु भारतया सम्राट हर्ष वर्धन धालसां शीलादित्य १२०० दँन्हो चीनं बिज्याम्ह महापण्डित हुयेनत्साङ्ग, थवगु सिन्दुकि धयागु सफुलि भारतया जुजु प्रजापिसं बुद्ध गयास दोलंदो लश्कर मुना दुरु धः समेत हया पूजा याना चोन धका चोया

वन । सनातन वैदिक व पौराणिक धर्म शास्त्रे नं भगवान बुद्ध कलियुगया मुख्य देवता धका मानये यायेमागु खनेदु । काश्मीरे नं थो दिन मानये याना तल । १८—मिंच्यागु पुराणेनं श्रीकृष्ण, श्रीरामचन्द्र लिपा कलंकि अवतार मज्जुतले बुद्ध अवतार हे मानये यायेगु समस्त हिन्दु धालसां सनातन धर्ममतय कर्तव्य ख । भारतया वर्तमान राष्ट्रपति डाक्टर श्री राजेन्द्र प्रसाद १७—मिन्हे दँ न्ह्यँ सन १९३५ स भगवान बुद्ध जूगु बुद्धगया मन्दिरया विषये अखिल भारतीय कांग्रेस समिति व विहार प्रान्तीय हिन्दु सभायापाखें नियुक्त जगु बुद्धगया मन्दिर विषये यागु समिति व्यगु रिपोर्ट (विवरणपत्रे) थो खँ बांला क निर्णय याना चोयादीगु ख कि

कलौ प्राप्ते यथा बुद्धो भवेन्नारायणः प्रभुः ॥

(नृसिंह पुराणं अ० ३६ श्लोक २६)

अर्थात् कलियुग लगे जुसंलि नारायण बुद्ध जुया जन्म कया बिज्यायी ।

कर्तुं धर्म व्यवस्थानमुराणी प्रणाशनम्

बुद्धा नवमको जज्ञे तपसा पुष्करे क्षणः ॥

(मत्स्यपुराणं अ० ४७, श्लोक २४७)

अर्थ—काम क्रोधादि दुपि दैत्य मदेकेत धर्म स्थापना यायेत थवगु तपस्याया वलं पलेस्वाह थें च्वंगु मिखा दुम्ह वसपोल बुद्धं गुम्ह, गुम्ह अवतार जुयाजन्म कया बिज्यात ।

मत्स्यः कुर्मोऽथवाराहो नारसिंहोऽथवामनः ।

रामो रामश्च कृष्णश्च बुद्ध कल्किह तथैवच ॥

तेषामपि च गायत्री, कृत्वा स्थाप्यच पूजयेत् ।

(लिंग पुराणं उत्तरार्द्ध अ० ४८ श्लोक ३१, ३२)

अर्थात् मत्स्य, कुर्म, राम, कृष्ण, बुद्ध इत्यादि देवतापिनि प्रतिमा स्थापना याना गायत्री बोना वसपोल पित पूजा यायेमा ।

एभिर्मंत्रैः सू पूज्य कलहो सुवर्णमयीं भगवः
श्री बुद्ध देवस्य प्रतिमां स्थापयित्वाऽर्चयित्वा च
ब्राह्मणाय दद्यात् ॥

(भविष्य पुराणं अ० २, ७३)

अर्थ—बुद्धया लुंयागु प्रतिमा स्थापना याना
धजोगु मंत्रं पूजा भावयाना ब्राह्मण पित दान
वियेमा ।

भगवान् बुद्ध कलियुगे योगि महात्मा पिनि
चक्रवर्ती ।

धरावद्ध पद्मासन स्थङ्ग यष्टिर्नियम्या निलं
न्यस्तनासाग्रहृष्टिः । य आस्ते कलौ योगिनां
चक्रवर्ती, स बुद्धः प्रबुद्धोऽस्तु मश्चित्तवर्ती ॥

(अस्तोत्र रत्नाकरः)

अर्थात्-पद्मासन धयिगु बेँ मुलस्थ्याना सास म्हये
हुने सुसुक तथा हानं न्हाय् चोकाय् मिखां दृष्टि चूलाका
चोँम्ह कलियुगया व्याक्ययोगि महात्मा पिनि चक्रवर्ती
जुया विज्याकम्ह वसपोल थः थमं बोधि ज्ञान पावे
जूम्ह बुद्ध जिगु नुगले स्थिर जुया विज्यायेमा ।

चोये धयागु प्रमाणं स्पष्टजू कि भारत व नेपाया
सनातन धर्मपिसं नं भगवान् बुद्धयात मानय यायेमा
अकिं सकभनं हिन्दु धर्मचोँपि (३५)सुयी न्यागु कोटि
लोकं वैशाख पुन्ही मानय् याये मागु ख । धर्मया
तत्त्वनं भगवान् बुद्धं गुगु त्रिपिटक धालसां (८४०००)
चये प्यदोल धर्म स्कन्धे कना विज्यात व धर्म नीति
वराहपुराण धयिगु १८ गु पुराण मध्ये दकसिवे पुलांगु
१८०० दँ तिदुगु धका प्राच्य महापण्डित पिसं निर्णय
याना तवगु सफलिनं थथे धयातल ।

अहिंसा सर्व भूतेषु तृष्णा क्रोधविवर्जितः ।

शुभ न्यास सदायश्च सपापेभ्यः प्रमुच्यते ॥

समसर्व भूतेषु तृष्णा क्रोध विवर्जितः ।

शुभ न्यास सदायश्च सपापेभ्यः प्रमुच्यते ॥

अर्थ—सकल प्राणिपि मध्ये अहिंसा भाव, तृष्णा
क्रोध त्याग याना, भिगु थासे (ध्याने) सदां लगे जुव-
म्ह सुख व पापं तरे जुयी ।

सकल प्राणिपिन्त समभाव खना तृष्णा क्रोध तोता
भिगु थासे [ध्याने] गुम्ह लगे जुयी व पापं मुक्त
जुयी ।

भगवान् बुद्धं अहिंसा, समभाव व करुणाया
धर्म्म कना निर्वाण समाधि याना अनन्त सुख लायेगु
स्येना थकल । अकिं म्ही ५० न्येगु कोटि बुद्ध धर्म्मा-
वलम्बि व ३५ सुयी न्यागु कोटि हिन्दु धालसां
सनातन धर्म्मावलम्बित जम्मा ८५ चये न्यागु कोटि
जनतां भगवान् बुद्ध शाक्यमुनियात मानय याये मागु
खनेदु ।

स्वस्ति वः कुरुतां बुद्धः स्वस्ति देवासचक्रव्या ।

स्वस्ति सर्वाणि भूतानि सर्व कालं दिशन्तु वः ॥

यानीह भूतानि समांगतानि स्थितानि भूम्यां

अथ वान्तरीक्षे ।

कुर्वन्तु मैत्री सततं प्रजापूदिवं रात्रं च चरन्तु धर्म्म ॥

अर्थ—द्विपि सकलयात बुद्ध भगवानं मङ्गल
यायेमा गण सहित देवपिसं नं मङ्गल यायेमा । सकल
प्राणिपिन्त मङ्गल जुयेमां सदा कालनं भिने मां ।

थन सुसु प्राणिपि देव मनुष्य इत्यादि भूमिस वा
ध्वे वया चोना चोँपिदु सदानं प्रजापित मैत्री भावना
यायेमां चानं न्हिनं धर्म्मनं याना चोनेमां ।

अनु०—

छन्त श्रमण-जन छाया प्रिय ?

मिक्षु अग्गधम्म

रोहिणी वेशारिया छम्ह समृद्धिशीलम्ह कट्टरम्ह
ब्राह्मणाया कुले जन्म जूम्ह म्हाय् मचा खः । तथा
गत बुद्धयागु उपदेश न्यना, धर्म-श्रद्धा उत्पन्न जुल ।
बुद्ध व सघया प्रति आगाढ श्रद्धा दुम्ह । अनुरक्तम्ह
खः । छन्हु थः अबुजुयात श्रमण-जनपिगु प्रशंसा
याना वर्णन याना च्वन । अबुजुम्ह सिया श्रमण-जन
पिनिगु वर्णना यागु न्यने हे मयो, निन्दा याना
धाल —

समणाति भोति त्वं यससि समणाति पटिबुज्झसि
समणान मेव कित्तेसि समणी नून भविस्ससि ।
छंगु म्हुत्वी सदा “अहो ! श्रमण वस्पोलपि !” छं
जितः घना च्वंसां थनाहे धाइगु, “अबुजु ! वस्पोल
श्रमणपिन्त स्वया दिसं” न्हाबले स्वसां छंगु म्हुत्वी
श्रमणपिनिगु हे जक खँ—छु छन्त श्रमणी ज्जीला ?
विपुलं अन्नञ्च पानञ्च समणानं पयच्छसि ।
रोहिणी ! दानि पुच्छामि केन ते समणा पिया ॥
रोहिणी ! श्रमणपिन्त अन्न-पानादि दान याना
च्वन पुत्री जि छंके न्यने कि—श्रमण-जन छन्त
छाया प्रिय ?

अकम्म कामा अलसा परदत्तपजीविनो ।
आससुका सादुकामा केन ते समणा पिया ॥
स्व थ्व श्रमणापि, आलसि, मेपिसं व्यूगु अन्न
नया च्वन । लोभि व स्वादिष्ट भोजन या लालची,
एतं हे श्रमण जन छन्त छाया प्रिय ?”

ब्राह्मणयागु थ्व श्रमणपिन्त उपहास याःगु शब्द
न्यना रोहिणी उत्तर बिल—

चिरस्स वत मं तात समणानं परिपुच्छति ।
तेसं ते कित्तयिस्तामि पज्जासील परक्कमं ॥

अबुजु ! छिसं अनेक बार श्रमणपिगु विषये न्यने
धुंकल । थौं जि छित वस्पोलपिगु ज्ञान सदाचार व
कर्मतत्परताया वर्णन याय् !

कम्म कामा अनलसा कम्मसेट्ठस्स कारका ।
रागं दोसं पजहन्ति तेन मे समणा पिया ॥
वस्पोलपि श्रमशील, अप्रमादि, श्रेष्ठ कर्मया ज्या
याईपि वस्पोलपिके वृष्णा मदु, उकिं श्रमण-जन जितः
प्रिय ।

तीनि पापस्स मूलानि धुनन्ति सुचिकारिनो ।
सव्वं पापं पहीनेसं तेन मे समणा पिया ॥
(स्वंगू प्रकारया कायिक, वाचिक, मानसीक) पाप
जड़ त्वाल्हाना वस्पोलपिगु देह निर्मल वस्पोलपिगु
चित्त विशुद्ध । फुक पाप वस्पोलपिसं प्रहीन याय्
धुंकल उकिं श्रमण-जन जित प्रिय ।

काय कम्मं सुचि नेसं वचो कम्मञ्च तादिसं ।
मनो कम्मं सुचि नेसं तेन मे समणा पिया ॥
वस्पोलपिनि कायीक कर्म निर्मल तथा वचो कर्म
मानसीक कर्म नं विशुद्ध उकिं श्रमण-जन
जित प्रिय ।

विमला सङ्गमुत्ताव सुद्धा सन्तर बाहिरा ।
पुराणा सुक्केहि धम्मेहि तेनमे समणा पिया ॥
वस्पोलपि शंख थें शुद्ध-तुयू, दुनेनं पितुनं अथे
हे । सर्व सद्गुणं वस्पोलपि पूर्ण, उकिं श्रमण-जन
जितः प्रिय ।

बहुस्सुता धम्म धरा अरिया धम्म जीविनो
अत्थं धम्मञ्च देसेन्ति तेन मे समणा पिया ॥
वस्पोलपि बहुश्रुत, धर्मात्मा, आर्यखः, धर्मा-
भ्यास हे वस्पोलपिनिगु उप-जीविका, वस्पोलपि

एकाम चित्त तथा निष्ठावानपि खः, उकिं श्रमण-जन जितः प्रिय ।

दूरङ्गमा सतिमन्तो मन्त भाणी अनुद्धता ।
दुक्खस्सन्तं पजानन्ति तेन मे समणा पिया ॥
वस्पोलपि दूरदूरान्तर तक विज्यापि, निष्ठावान
तथा धर्मया निरन्तर अभ्यासी, विनयी खः तथा
दुक्ख निवृत्ति यामार्ग ज्ञात दु । उकिं श्रमण-जन
जितः प्रिय ।

यस्मा गामा पक्कमन्ति न विलोकेन्ति किञ्चन ।
अन पेक्खाव गच्छन्ति तेन मे समणा पिया ॥
वस्पोलपि जव ग्रामं गनं गमन ज्वी, अवले दृष्टि
उल्ले-धुल्ले-व्वां मवँ । सम्पूर्ण उदासीनता तथा अनाशक्ति
गमन जुया विज्याईगु, उकिं श्रमण-जनजित प्रिय ।
न तेसं कोठ्ठे ओपेन्ति न कुहिं न खलोयं ।
परिनिवृत्त मेखाना तेन मे समणा पिया ॥
पार्थीव सम्पत्ति मुंकेत वस्पोलपिनि छँ मदु थन
तक कि ली, सिज, आदिया थल बल तकने मतः—
सारा संकल्प पूर्ण ज्वी धुं'कल, उकिं श्रमण-जन
जितः प्रिय ।

नते हिरव्वं गणहन्ति न सुवण्णं न रूपियं ।
पच्चुप्पन्नेन यापेन्ति तेन मे समणा पिया ॥
वस्पोलपिसं असकिं, लुं, वह, दां लुं ग्रहण मया
—भूत तथा भविष्यया चिन्ता तोता, वर्तमाने हे
रमण जुया च्वनीगु; उकिं श्रमण-जन जितः प्रिय ।

नाना कुला पव्वजिता नाना जनपदेहि च ।
अव्वमव्वं पियायन्ति तेन मे समणा पिया ॥
नाना कुल,—जन पदं प्रव्रज्या ग्रहण याईगु, हानं
वं-वैत परस्पर-पर प्रेम पूर्वकं च्वना विज्याईगु, उकिं
श्रमण जन जितः प्रिय ।

रोहिणीं थुलि गाथा द्वारा थः बौयात कने धुंका,
ब्राह्मण खुसि जुया, थःतः थमं सच्चा ब्राह्मण ज्वी
धुन धयाम्हा थुगु गाथा च्वना-युम्हसित धाल—

अत्थाय वत नो भोति कुले जातापि रोहिणी ।
सद्धा बुद्धे च धम्मो च संघे च तिब्ब गारव ॥
रोहिणी ! छं जिगु मंगलया निम्ति हे थव छँ
जन्म काःगु, बुद्ध, धर्म व संघे छंगु श्रद्धा अत्यन्त गौरव
पूर्ण जू ।

तुवं हे तं पजानासि पुब्बकखेरां अनुत्तरं ।
अम्हेपि च ते समणा पटिगणहन्ति दक्षिणं ॥
थव पुण्यया सर्वोत्तम (अनुत्तर) वुं जुया च्वंपि
श्रमण जनपिगु सेवाय् विपुल दक्षिणादि उपस्थानयाय् ।
अवुजु (ब्राह्मण) यागु थव खं न्यना, रोहिणीं
अवुजुयात अनुशासन यास्य थथे धाल—

पतिट्ठितो हेत्थ यव्वो विपुलो नो भविस्सति ।
सचे भायसि दुक्खस्स सचे ते दुक्खमपियं ।
उपेहि बुद्धं सरणं धम्मं संघञ्च तादिनं ।
समादियाहि सीलानि तं ते अत्थाय हेहिति ॥
अवुजु ! यदि दुःख खना छि ग्याःसा, दुःख छित
प्रिय मजूसा, बुद्ध, धर्म व संघया शरण हुं । शील
पालन या व्रत का, थव जिगु निम्ति कल्याणकारी खः ।

उपेसि बुद्धं सरणं धम्मं संघञ्च तादिनं ।
समादियामि सीलानि तं मे अत्थाय हेहिति ॥
थौं जि बुद्ध, धर्म व संघया शरणे वना, शील
पालन याना व्रते च्वना । थव जिगु निम्ति मंगलकारी
खः ।

थःम्ह पुत्री रोहिणीयागु थव गाथा न्यना ब्राह्मण
थः थमं हर्ष जुया जि आतिनि सच्चा त्रिवेद पारंगतम्ह
ब्राह्मण ज्वी धुन धका थुगु गाथा प्रकाश यात ।

ब्रम्ह बन्धुःपरे आसि सो इदानीम्हि ब्राह्मणो ।
तेविज्जो सोत्थियो चम्हि वेदगु चम्हि नहातकोति
न्हापा जि नाम मात्रया ब्राह्मण थुथाय् जि धात्थें
याम्ह ब्राह्मण ज्वी धुन । थौं जि स्वंगु वेदया ज्ञाता
ज्वी धुन । वास्तवीक वेदज्ञ ब्राह्मण खः । सत्यगु अर्थ
मोलहुया शुद्ध जूम्ह ब्राह्मण ज्वी धुन ।

❧ शोक दुःखया हेतु खः ❧

मगध देशया जुजु मुण्डया रानीया नां भद्राखः ।
व अत्यन्त बांला । वैगु बांलागु रूप सौंदर्य जुजु मुण्ड
मोहित जुया च्वन । फेतूमां, दैसां, ग्वतूमां न्हाबलेसं
भद्रा रानी जक स्वया च्वनेगु इच्छा याना जुल । जुजु
न्हाथाय् हे सवारि जूसां भद्रा यात नं नाप नापं
बोना यंकीगु । भद्रा मदय्कं जुजु घौपलक हे च्वने
मफै वल ।

अनुवादकः—दुर्गामान शाक्य

छन्हुयादिने भद्रायात छगू त.धंगु रोगं कल जुजुं
वैत वास याकेगु छुं बाकि मतः । तर लाख प्रयत्न
यातं नं भद्रायात बचे याना काय् मफया वैन । वैगु
पञ्चस्कन्ध छिन्न-भिन्न जुया व सिना वैन । भद्रा
सोगुलि जुजु मुण्ड यात तःधंगु दुःख जुल । वं मोल्हीगु
समा याय्गु, नेगु, त्वनेगु समेतं तोता बिल । वैगु
सकल ज्या रोके जुल । छुं हे ज्यायाय् गुली वैगु मन
मवन । व भद्रा यागु रूप सुन्दरताय् हे जक मुर्छित
जुया 'हाय् भद्रा ! हाय् भद्रा !!' धका जक विलाप

याना जुल । जुजुं थः भण्डारि पियक यात सःता
आज्ञा जुल —“प्रिय माणवक ! जिम्ह रूपवती भद्रा
या मृतक शरीर यंका चिकं जाय्क दुगु खासि छगले
तया मेगु खासि छगलं त्वपयाति गुकिं याना भोसं
ताकाल तक वैगु रूप स्वै च्वने दै । पियकं जुजु यागु
आज्ञा अनुसार ज्या याय् सिधय्काविचायात—“मुण्ड
जुजुयात न्हाबलेसं भद्रा रानीयागु शोक सागरे जक
थुना तय्गु योग्य मजू । जुजु यागु शोक मदय्का छेगु
उपाय छगूला अवश्य याकनं यानाबी माल ।” वं जुजु
याथाय् वैन विन्ति यात । भो महाराज ! पाटलिपुत्र
या कुक्कुटाराम विहारे नारद धैह्य अत्यन्त विद्वान्मह
महास्थविर भिक्षु बास याना विज्याना च्वंगु दु ।
छलपोल अन विज्याहुं । साय्द वसपोल यागु सत
संगत तथा उपदेशं याना छःपिनिगु आमशोक हटे
जुया वनेफु । पियक यागु खं जुजुया हःये द्वाहीं वैन ।
छन्हु जुजु पियक यात पासा बोना नारद महास्थवीर
याथाय् वैन नमस्कारयाना कुशल वार्ता न्यना छखे
लिक फेतुना विज्यात ।

तदन्तर आयुष्मान नारदं धया विज्यात—“महा-
राज ! थ्व संसारिक प्राणिपिसं प्राप्तयाना काय् मफेगु
हेतु न्यागु दु । थुकियात श्रमण, ब्राह्मण, देव, भार,
ब्रह्मा, सुनानं हे प्राप्त याना काय् फेमखु । व न्यागू छु
छु धाःसा ? १—बडा-बुढो ज्वीम्वाले मा । २—रोगं
कय्का सास्ति ज्वीका च्वने म्वालेमा । ३—क्षय जुया
वैनीगु वस्तु सदानं दया च्वनेमा । ४—नाश जुया
वनीगु स्वभाव दुगुवस्तु नाश जुयामवनेमा । ५—मरण
ज्वीगु स्वभाव दुपि प्राणिपि मरण मज्जीमा धका
आसिकायाय्गु । भो महाराज ! गुह्य प्राणि थ्व न्यागु
जुयावय्व शोकयाई, नसा नैमखु, मो ल्हीमखु छाति
दाया-रखै । विलापयाई । दुःखी ज्वी । वैगु दुःख खना

वया थः थितिपिनं दुखी-चिन्तित ज्वी । इमितनं नय्
त्वने यईमखु । किन्तु यथार्थ रूपे थथे खेगुलि, दुःख
मनाड याय्गुलि, शोक याय्गुलि, झन हे जक दुःख
कष्ट बढेज्वी बाहिक घटे जुया वँनी मखु, थःतनं
नुकसान बाहिक लाभ छुं दैमखु ।

थुकियात हे धाईगु खः--'व मूर्खम्ह मनूनं विषे
थुनातःगु कँठं कय्का थःत थमंतुं कष्ट बिया च्वन'
धका । बुद्धिमानिह्य मनूनं संसारया नाशवानगु स्वभाव
धर्मयात सीका शोक याना च्वनेगु तोता छई । वं लोके
थुगु नाशवानगु स्वभाव धर्म सुं हे बचेजुया च्वने

फैमखु धका बांलाक स्यू ।

आयुष्मान नारद यागु थुलि अनर्ध उपदेश न्यना
मुण्ड जुजुयागु शोक हटे जुया वन । भद्रा रानीयागु
रूप स्वभायानिम्ति जुयाच्वंगु मुर्छापन मदया वँन ।
हृदये भोसे जुया च्वंगु शोक रूपी कं लिवल ! जुजुया
मन प्रसन्न जुया थःगु दर्बारे संतुं ल्याहाँ वँना भद्रा-
यागु अन्तिम अग्नि संसार आदि कृया याना सिधय्
का छोट ।

हृदययागु शोकयात, शोकमयाय्गुलि हे जक
शान्तयाय् फै शोकं मखु ।

कलाकार छम्ह जुलसा जि

अथवा

नेत्र—युगल

चवसापासा

—'कुमार'

१०७०

(३)

दय्कय छपाः बांलागु चित्र जि
कलाकार छम्ह जुलसा जि,
सत्य, प्रेम, करुणाया ज्योति
झल, झल झलकेजूगु थ्व ज्वी ।

(१)

याय् जि थःगु थ्व चित्र सरलतम
सत्य व शान्ति सरल जूथे,
चहक महक छुं दै मखु, बिश्वे
मार-जाल बहुरंगी थें ।

(२)

मुसुमुसु थ्व निहली खना जगतया
क्षणिक अनात्म स्वभाव थुगु ।
दुःखं व्याप्तगु वस्तु विषे नं,
अचलगु शान्ति पूर्ण थ्व ज्वी ।

टम्म टम्म जि जाय्कय चित्र थ्व,
सरलगु सारमयी सत्यं,
गुगुया ल्यू ल्यू 'मुनि' जनपि जुल
माः मां फुक्कुलु तर्क दुने ।

(४)

लोके कोर्ति छगू ज्वी चित्र थ्व,
गुकिं कयना च्वनि तत्व थुगु :—
जीवन खः सुख शान्ति निरिति हे;
दुःख प्रवाहे ब्वाय्त मखुः ।

(५)

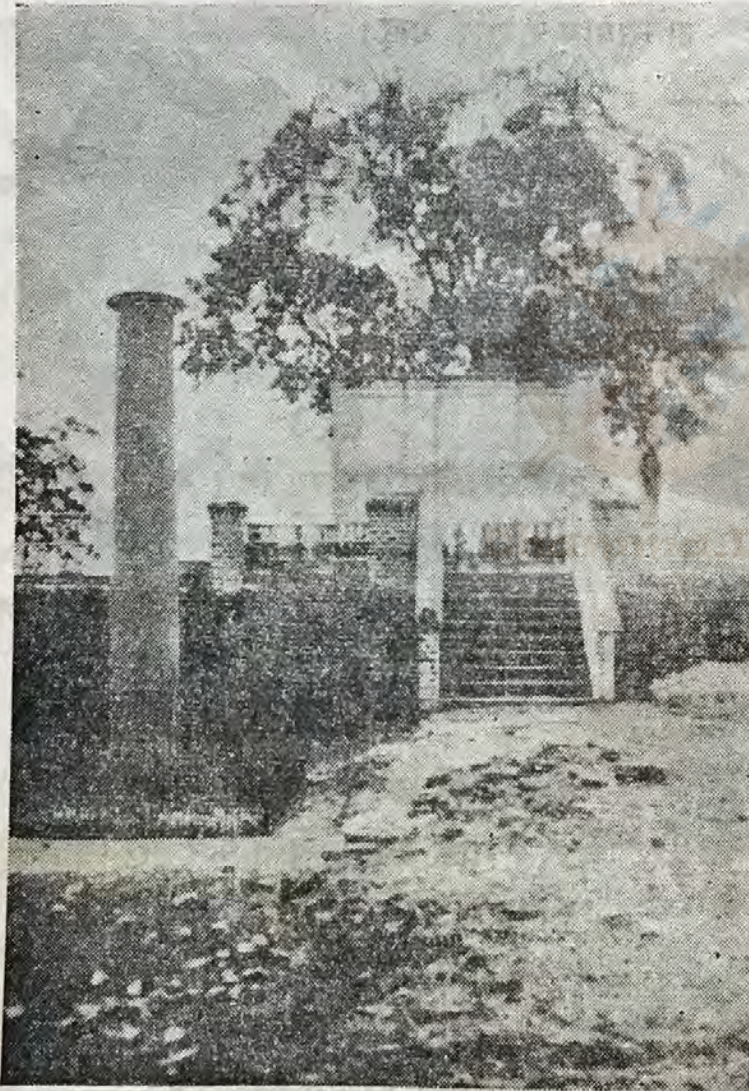
दय्कय छपाः बांलागु चित्र जि,
चित्रकार छम्ह जुलसा जि ।
निश्चय ज्वी जिगु चित्र थ्व सुन्दर
नेत्र-युगल भी बुद्धजुया ।

लुम्बिनी व देवदह

भिक्षु अमृतानन्द

१९५२ जजनवरी १८ तारिक खुनु नौटनवा रेष्ट हाउसे मध्यकुसे मज्जुगु प्रोग्राम दुगु जूयानिति नेपालं तप्यंक पट्ना जुनाः तीर्थ चाःहिला कुशीनगरं नौटनवा थ्यंकः वना । हिसाबं अन भदन्त आनन्द कौसल्यायन,

तर जापानी व्यापारीत छखलः वयाः वय्क भाय् मफुत" धका धर्मा लोक स्थविरं धया विज्यात । चाःने जूगुया निति आपा खँ मजू । न्ह्यो नं भति भति वया- च्वंगु, अकिं द्यं निं द्यना ।

वर्तमान लुम्बिनी

भिक्षु धर्मा लोक स्थविर, भिक्षु महानाम तथा श्री मणिहर्ष उपासकपिं थ्यंकः वयाः च्वनेमाःगु । किन्तु वसपोलपिं सकसियापाखें धर्मा लोक स्थविर छम्ह जक अन नाप लात । “मणिहर्ष साहु भाय् धका जूगु ला खः

थौं जनवरीया १९ तारीक । द्यो तुइल । याय्माःगु शारीरिक ज्या सिधल । “आः याकनं हे लुम्बिनी वनेगु लँ छपु तयार याय्-माल । अन च्वनीम्हसित सर्कारिया पाखें नय्गु च्वनेगु बन्दोवस्त याय्माल । लँ छपु तयार जुल धाय्व अन वनेत मणिसाहुया लहरी निगः तेगु नं विचार दु थें च्वं” धका धर्मा लोक स्थविरं धया विज्यात । खँ-त्वा दिना हानं खँ शुरू जुल कि वसपोलं थ्व धुवायात पुनरा-वृत्ति याना विमज्ज्यागु मखु । वसपोलया म्हुतुं लुम्बिनी याकनं ठीक याय्माल धयागु वाक्य तःको मछिं न्यना । निक्क स्वक्वतकला जि मुसुंमुसुं जक न्हिला सुमुक च्वना । छक्व-निक्क जिगु मने—“वसपोलया मने गथेजक जूथें ?” धयागु विचार लुयाः “मनोविज्ञानया चश्मा गन कावने ?” धयाथें जुल । वसपोलपिं ला सतयुगया मनूत । वसपोलपिनि मन थपाय्-च्व पवित्र कि थःगु वाक्यं मेपित लु प्रभाव च्वन धका हे सीके फैमखु । उकिसं भं थौं थ्व न्यीगूगु शतवर्षया राजनैतिक व सामाजिक फय् । वसपोलपिसं थुकियात अनुमान सम्म नं याय् मफैगु छुं आश्चर्य मखु । वसपोलं स्वे बले वसपोलया मने च्वंगु ज्या गुलि सरलतापूर्वक ज्वीफु धका वसपोलं भालपाः

चवन ज्वी, वला कि वसपोलां हे स्यू, कि परचित्त स्यूपिसं हे सिई। किन्तु आःला न्हागु ज्या नं विना अर्थ सिद्ध मजू। अकिं सरकारया न्हागु ज्या नं अर्थ मंत्रीया आदेशे लाना चवन। वसपोलपिसं थुगु समस्या यात कल्पना हे नं याना विज्याय् मफुज्वी। छाय् धाःसा वसपोलपिनि पालाय् “हाम्रा हुजुरीबाट होकम भएको” धका धाय्वं न्हागुं सिद्ध ज्वीगु। तर आः व समय मन्त। अय्सां जिं वसपोलया उत्साह व वीर्ययात आदर्शनीय धाये। अकिं जिं नं छक्क निक्क याकनंहे याय्माः धका धया। वसपोलया अभिलाषाय् शुद्धता व सरलता दु। स्वे, थौं कन्हेया ‘सभ्य’ धाइगु समाजं थुजागु पवित्रतायात गुलि स्थान बी खनी। कुतः याय् माःगु ला याय्हे माः, तर अन्ध जुया मखु, ब्रांवना नं मखु, बरु वहे बुद्धं कयना थकुगु मध्यम मार्गे वना।

खँया छ्याय् फवाय् जुजुं बुटौल छकनि वनेगु प्रोग्राम जुल। भोजन सिधेवं बुटौली वना। न्हापां ला जिगु मने तान्सेन पाखे मवं-से बुटौलि हे ल्याहां वय्गु विचार, किन्तु बुटौली थ्यंसेलि अनया फसं तान्सेन तक्क हे थ्यंकः यंकल। म्नी भन्तेया विचारे सुं गुम्हस्यां प्रोग्राम हीकल धाय्व व छगु तद्धंगु अपराध भालपाः विज्याई यद्यपि वसपोलया पाखें ज्वी बले व प्रश्न मदेफु। उखे जिगु मने विमलादेवीयात—गुम्ह मचानाप थः नेपालं निसें वयाचवना—याकनं हे लंकाय् थ्यंका बीमानि धयागु चिन्तां सनेस्वेहे मजीक कत्ताक ज्वनातल—मखुसा वया पढाई स्यनी। अकिं जितः ला न्हाथे यानानं याकनं ल्याहां वय् दुसा ज्यूगु। परन्तु गथे गथे जुयाः देवदह वनेगु निश्चय जुल। निम्ह-प्यम्हति जक सुत्त वनेमाली धका धया च्वच्चं २८म्हया पार्टि खाःबल छ्वेरं न्हाय्पुसे नं चवन। थुलि बथां मदुगुजूसा सुखनं मदैगु।

देवदह—महामाया देवीया थःछयें, न्यीन्यासः दें न्हापा श्री समृद्धगु कोलिय राजखलःते राजधानी खः, देवदह नगर गनला ? गुथाय् दु ? धका वर्तमान बौद्धलोकं बांलाक मस्युनि। १९६० साले माननीय श्री केशरशम्शेर—हाल रक्षा मंत्री पिसं खुदाइ याना स्वसां निसें देवदह नगर फलाना थाय् धका निश्चय यात। अय्जुसां थ्व खुदाइया ज्या बांलाक मजू। अकिं छुं प्रमाण शिलापत्रादि प्राप्त मजुनि। केवल विभिन्न प्राचीन भवन, मन्दिर तथा तुँया नष्टावशेष यक खनेदु। थ्व थाय् दकवनं पुलां पुलांगु तःतःपागु अप्पाया दौत यक्व दु। भूमि विज्ञानया विचारं स्वे बले देवदह थन मखु धका धाय्मछि। आःतले थन देवीदमाद धयागु गां नं दु। थुगु थासं लुम्बिनी बन पश्चिम लाः। अनं पश्चिम कपिलवस्तु लाः।

महामाया देवी थः छें वने धका विज्याः बले देवदह व कपिलवस्तुया दथ्वी च्वंगु रमणीयगु लुम्बिनी शालवने द्वाहां विज्यात धयागु खँ बौद्ध साहित्ये न्हाथाय्सं दु। थुकिं सोदु कि कपिलवस्तु व देवदहया दथ्वी लुम्बिनी लाः। आःयागु हिसाबं नं देवदहं लुम्बिनी यात ई क्वे ति दु। लुम्बिनी कपिल-वस्तु ५ क्वे ति दु।

लुम्बिनीया किपालु न्यीगूगु शतवषया बौद्ध जगतं खंगु आपा मदुनि। आपलं दुसा ३५ दँ ४० दँ ति दत्त ज्वी। धवयां न्हापाला लुम्बिनी, ब्रह्मते होम याय्गु व गामेच्वंपिनि बली पूजा याय्गु थाय् खः। महामाया देवीया मूर्ति ला बनयाम्ह छम्ह देवी खः। आत्तले नं अनच्वंपि न्यून वर्गतेसं ‘रूपन्देवी’ धका धाः अर्थात् अन वनेच्वंम्ह छम्ह देवी। इमिलागी ला आत्तले नं व बनदेवी हे खः। तर अन च्वंम्ह पुजारीया संस्कृत सिलखं यानाः ‘दुर्गाभायी’ याय्गु प्रयत्न नं याना चवन। थ्व छगू विश्व बौद्धपित तद्धंगु दुःखया खँ खः। थ्व लुम्बिनीयात लुम्बिनी धका धाय् फुगु

हे सम्राट् अशोकया जीवित शिलालिपि व चतुर्थ व छठवीं शतवर्षयापि चीनि यात्रीते वल्लेख खः । थुजागु विश्व इतिहासं जायाच्चंगु लुम्बिनी, देवदह व कपिलवस्तुया पुनरुद्धार व योग्य व्यवस्था, योग्य धर्मावलम्बीते पाखें याकेगुलि वर्तमान जनताया सरकार प्रमादी ज्वी मखु धयागु आशा दु ।

आःयात देवदह वनेगु लँपु बुटौल पाखें सिवाय मेपाख दुगु मखुनि । मार्गदेशक आयुष्मानं चुन्द छम्ह आःयात दु । बुटौलि पूर्वपाखे वनेमाः । अन्नाजि ४ क्वे ति दु । देवदह धका म्हुयातःगु थासे वने अःपु मजू । लँपु मदु । जंगलं जंगलं वनेमाः । अन गामे-च्चं पि ठारुत पासा मदेक वनेगु सम्भव मदु । जंगलया दुने स्व स्वथाय् अप्पाया दोँ दु । थ्व थासं पाहार थ्यंकः वनेत १॥, २ क्वेति उत्तर स्वया वनेमाः । खःला थनया फाँट छगुलि हे न्हापाया नगर ज्वीफु ।

जिपि फौज सकलें श्री किशमत महाशयं छया-हयादीगु गाडाय् च्वनाः वय्कया गां “केरौनी” वना । केरौनी गां श्री किशमतया बाज्यापिसं १८०० साले भनं आवादी याःगु जुल । वथक महाशयं जिपि सकसितं सादर स्वागत याना दिल । थ्व गामं अर्थात् केरौनि पश्चिम पाखे वनः धाय्वं बिचैली धयागु चिकिचा धुंगु गां पुला खुसिचा छगुया पारी देवीथान धका पुलांगु देवमूर्ति दुगु मंदीर छगु दु । मन्दीरया न्ह्योने तोट्टुला च्वंगु लोहँया थाँ-त्वा छत्वा नं दु । मन्दीरे च्वंगु देवमूर्ति वृष्णया थें च्वं । गुलिस्यां पद्मराणी बोधिसत्व धका नं धाःहँ । देव मूर्तिया आसन न्हेम्ह सलं युक्त दु । गामेच्चं पिसं थुगु मन्दीरे बली बिया पूजा याः ।

केरौनि उत्तर व पश्चिमपाखे देवदमाद धयागु गां दु । नष्टावशेष दुथाय् वनेत केरौनि उत्तर पश्चिम स्वया बंगला धयागु गामे जुनाः अनं उत्तर स्वयाः झालं

झालं वनेमाः । बंगला गामं पश्चिमपाखे नं यक्व नष्टा-वशेष स्वेगु दु । पूर्वपाखे स्वया वन धाय्वं बहिरिमाथी धाः थाय् पद्मराणी बोधिसत्वया तो-ति धुलाच्चंगु सुन्दर मूर्ति छगु सिमाक्वे दु । थ्वया न्ह्योनेसं बडाय् मागु सिमायाथाय् नष्टावशेष विशाल लोहँया मन्दीर छगु दु । थ्वयां उत्तरपाखे कन्यादेवी धाः थाय्वं लोहँया मूर्ति दु । थ्वयां अपो आःयात थन स्वे बहगु मेगु छं मदुनि । दुसां स्वे मास्ति वइनं मखु । थुलि चाःहिला स्वेबलेहे न्हिच्छि पाय्छि जुल । चाह्यू वनेबले थःगुसाथे लः ज्वना वनेगु आवश्यक । आःतलें छुथासं नं शिला-पत्रादि प्राप्त जूगु मदुनि । म्हुया स्वेगु ज्या कुतःयाना बांलाक जूगु नं खने मदुनि । यदि वर्तमान सरकार बांलाक खोदाइया ज्या थाकल धाःसा अवश्यनं नेपाल कौटुकागारयात अपूर्व वस्तुत लुया मवैमखु । न्हापाया राणा-सरकारं ला धन स्वस्थनातःगु तूँ लवीला धयागु बिचारं जक म्हीका सोगु ज्वी । गुगु ज्या गामेच्चं पि मनूतेसं आः नं याः हँ ।

लुम्बिनीया पाखे वर्तमान नेपाल सरकारया नं छुं ध्यान वंगु दु धका धाय्फु । हाले हे भैरवा या बडाहा-किम नापलाः बले, वय्कं नं लुम्बिनी वनेगु लँ छपु बांलाक दय्केमाः धका नेपाल सरकारयात छ्वया-गु दु धका धयादिल । थ्व नं धयादिल कि अनया मन्दीर इत्यादिया अवस्था बांलाकेत पुलांम्ह सरकारं छुं दाँ बियातःगु दु, किन्तु आतले व दामं छुं ज्या मजुनि । धात्थें धाल धाःसा नेपालया नां विश्वः विख्यात जुयाच्चंगु हे लुम्बिनीया नामं खः धका धासां छुं पाइगु मखु ।

विश्वया बौद्धपि—बर्मा, लंका, स्याम, काम्बोज, चीन, जापान, ल्हासा, भूटान—भारते-तीर्थ चाह्यू वइबले, बौद्धपिनि प्यंगु धाम मध्ये छगु धामजुयाच्चंगु लुम्बिनीयात नं मस्वसे सुं वनी मखु । अय्सां पुञ्जारे लाःगु जूया निति यात्रीत हथाय् चाय् धुनिगु । उकिसं

भन अन वनेगु प्रबन्ध मदैं बले इपिं तस्सकं हे अधीर
ज्वीगु । अय्सां दोलंदोदां फुका सीके धका बोपिं
यात्रीत न्हागु याना नं लुम्बिनी वं । थुलि कष्ट इमिसं
मेथाय् गन नं अनुभव याय् नैनि मखु । हानं लुम्बि-
नीया बारे खँ कना थ्वीकाबोपिं नं इमित अन सुं
चुडाइगु मखु । अय्सां इमिसं उगु स्थले २५ सःदैं
न्हापा जूगु घटना लुमंका मनयात सन्तुष्ट याना वनी ।
यदि अन नेपाल सरकारं योग्य व्यवस्था यानातःगु
जुसा उकिया कारणं नेपाया नां गुलि भं भं बाँलाई !
लुम्बिनी च्वंगु 'विसिंटर' सफू प्वीका स्वतधाःसा सारा
यात्रीतेसं छप्पा म्हुतुं थें मार्गया दुर्गम व अनया
अव्यवस्थाया खँ सिबाय् मेगु छुं च्वयातःगु दई मखु ।
अय्नं व पुलांम्ह सरकारं मताः । किन्तु आः न्हूम्ह सर-
कार जुल, गुलित थुजांगु विषये मिखातै खनि स्वे !
अतीत सरकारया पालाय् लुम्बिनीया लागी वार्षिक
खर्च केवल २५०) हँ गुगु कि वर्तमान अवस्थाय्
लच्छियात हे नं गाई मखु ।

न्योन्यासः दँ न्हापा नेपालया छम्ह मात्र रत्न—
शाक्यमुनि बुद्ध—लुम्बिनी जन्म जुयाः बिज्यात ।
थुकि म्ही सारा नेपालीतेत गौरव दु । अतएव थुजागु
विश्वया पुण्य भूमि लुम्बिनीया पुनरुद्धार यानाः नेपा-
लया संस्कृति व विश्व शान्तिया सन्देश विश्वव्यापी
याय्गु छगूमात्र उद्देश्य कयाः धर्मोदय सभां हालेहे
नेपाल सरकारयात लुम्बिनीया बारे निगू स्वंगू प्रस्ताव

पास यानाः पेश यात । गुकिया उत्तरे श्री ५ महाराज
धिराजं धर्मोदय सभायात धन्यवाद बियाः साथसाथे
सभाया योजनाया लागी पूर्ण सहयोग वो धका
आश्वासन बिया बिज्यागु दु ।

छुं दिन न्हापा सिंह दर्बारे म्ही प्रधानमंत्री मान-
नीय श्री मातृकोप्रसाद कोइरालाजु नाप लुम्बिनीया
बारे खँ जू बले व्यक्कनं जितः हाल-सालयात श्री ५
महाराजधिराजं (१०,०००) भिदो दां तक खर्च याना
लुम्बिनीया ज्या यानाव्यु धका होकम जूगु दु धका
उजुं दय्का दीगु दु । अतएव नेपाल सरकारयाके
अनुरोध दु कि सर्वप्रथम लुम्बिनी वनेत भैरवा पाखें
मोटर वनेजीक पक्की सडक छपु व अनया हेरविचार
याय्त धर्मोदय सभाया पाखें च्वनीम्ह भिक्षुयात नय्गु
च्वनेगुया व्यवस्था बांलाक याना बी ।

लँया प्रबन्ध बांलाक मदुगु ज्यानिर्ति दँय्-दसं
यात्रीतेत दुर्घटना जुया च्वंगु दु । थुगुसी नं निखल
यात्रीतेत गाडा फाटापुला तस्सकं घाःपा ज्वीका बना-
रस अस्पताले च्वनेमाल ।—छखल लङ्कायापि, छखल
चट्टग्रामयापि ।

लुम्बिनी, कपिलवस्तु तथा देवदह या पुनरुद्धार
याय्गु लागी धर्मोदय सभां पंचवर्षीय योजना दय्का
च्वंगुदु । सकसियां कर्तव्य खः कि सभायात त्यवा
बियाः ज्या सफल याये ।

—*—

जन्मभूमि नेपाल

भीगू थ्वजन्मभूमि उज्ज्वलयाय्गु स्वेनु ।

उन्नतिशील जुया म्ही नेपाल सुधारयायेनु ॥१॥

स्वदेशवासीप्राणी समभाव याय्गु स्वेनु ।

शत्रुवमित्र धाय्गु अभिमान तोता छोथ्नु ॥२॥

—रचयिता-वर्णवज्रवज्राचार्य

मेमेगु देशनाप नं सद्मित्रभावयायेनु ।

कल कारखाना आदि नेपालेतेगु स्वेनु ॥३॥

दुःखी व गरिवपिन्तः ज्याबियाउधारयाय्नु ।

न्हूगुरचना याना नेपाल अमर याय्नु ॥४॥

અનુ. —

થ:થિતિ

શ્રીમતી વસુધા

થોં લીલાયા જ્યા સિધય્કા ચોતય્ ચ્વના લં સુયા
ચ્વન । અબલે હે લીલાં તાલ કુને સ્વાને ધ્વારા-ધ્વારા
સ: વય્ક સું થાહાં વ:ગુ । ‘કુને સુથે’ ધકા જુરુક
દના સ્વાને પાલે સ્વ: વૈન । થમ્હ માત શેલર । અઢ્યા
આમ્હ થુલિયાકનં થન ગય્ ? હાનં ન્હાવલે ન્હુરુવા-
વ:મ્હ થોં થુલિ ગંભીર છાય્ ? લીલાં સાપહે ધંદા
કાલ ।

વં ન્યન—“અપાય્ સકં ચ:તિ સો સો વય્ક છાય્
ફાયાગુ ? છિત: છુ જુલ ?”

‘.....’ શેલરં છું નં ધા:ગુ મલુ । વયાગુ
મનેલા છગૂ શંઘર્ષ જુયા ચ્વન । વયા મને વયા ચ્વન
—“આ: લીલાયા છુ જ્ઞીગુ ગુગુ જ્ઞીગુ ?” ઇત્યાદિ ।

અબલે હે લીલાં છેં કોસ્સં મોટર દિકૂગુ સ: તાલ ।
થય્ક મયાલં કો સ્વતં પુલિસત મોટરં ક્વાહાં વવં તલે
વયા ચ્વંગુ લૈન । લીલા ત:સતં હે ગ્યાત । મ્હ ફર ફર
મિના વલ । પુલીસં શેલર યાત ન્યવ: ધાકા: યંકલ ।
લીલાયા મત્તીવલ “થ્વ છાય્ ? ગુગુ મુદાય્ લાત,
અન ? લુંલા.....? જ્યાન મારા લા? મલુ
મલુ થથેલા લૈ હે મલુ । થજ્યાગુ હે અને અનેગુ
વિચાર મને વયા ચ્વંબલે પિને જ:લા લ:લા તય્ લૈ
લ્હાના ચ્વંગુ લીલાં તાલ ।—“મા:સાં મ્વાસાં કાંગ્રેસ
ધકા સના જુલ । આ: કલાહસ્યા છુ ગતિ જ્ઞીગુ
કા ?” લીલાયા મ્બા સાહસ થાહાં વલ । થુગુ ઘટનાં
યાના થાય્ થાસે મન્હૂત હુલ હુલ મુના થુકિ યાગુ હે
લૈ લ્હાના ચ્વન । બુદાવ મિમ્રા તય્સં બો બિલ ।
લ્યાય્હા તય્સં તારિફ મયા તર બોનં વ્યુગુ મલુ । છગૂ
તમાશા થેં હે જુયા વૈન । અબલે હે હાનં પુલીસતય્
મોટર વલ । સર્વ સ્વ કાય્ગુ । હેં તર થ્વલા ફુકય્

સિનંસ્યુ । “સુયાલ્હા વલા: વયા ન્હોનેલા ચોત નાપં
કોમિલુ જ્ઞી માલીગુ ।”

લીલાયો લ્હાતય્ જ્યાયાય્ગુ શક્તિ દુ । પ્વા છન્હુ
હે ઘાંલાગુ મદુ । લં સુયા, જ્યાયાના જૂસાં જસો તસો
યાના વં મેપિનિયા સિનં કમ્સલ્ મજ્ઞીક બાંલાક
જ્યા તરે હે યાના ચ્વન ।

X X X X

સંધ્યા કાઈતો, અઢ્યા વન્દ જ્ઞી ધુંકલ । જાગિર
દારત સકલે થ: થ:ગુ છ પાલે સ્વયા વૈના ચ્વન ।
ઊગુ અવસ્થાય્ લીલા મયાલે ચ્વના લં સુયા ચ્વન ।
અઢ્યાં લ્યાહાં વયા ચ્વંપિ મનૂત લ્હાના લીલાયા
નુગ: મલ્હિનાવલ । સુજ્યા યાય્ગુ છલે તોતા:
મયાલં પિને વાતાં સ્વયા ચ્વં વલે લીલાં થ:છેં ચ્વંહ
છહ મન્હૂ વસ: પો જ્ઞના વંના ચ્વંગુ લ્હાના સ:તા
ન્યન ।

“અય્ માઈલા ગન વનેત્યનાગુ ? આમ છુ ?” ।
માઈલાં ધાલ “નાનિ ! છિં મસ્યૂલા ? છિકપિનિ કિજા
યા વ્યાહા ન્યાન્હુ જક માનિ । હ્થાય્ મસ્તય્ત લં યા
નિર્ગિત કાપ: યંકા ચ્વનાગુ ।”

થ્વલૈં ન્યના લીલાયા મને મ્બા મ્વાસ મિન
માઈલાં ધાલ—“માસૈરે નુ છિનંજિનાપંતુ”

વનેત ધા:સા સ:તકે હ:ગુ મલુ । તર થ:છેં વનેત
સ:તકા ચ્વને મા:ગુહે છુદુ ? નાંહે “થ:છે” થ:ગુ નિજ
કુલયાગુ છેં હે મલુલાવ ?” જ્યાલિમલાના ચ્વના
સ:તકે હયે લોમન જ્ઞીકા । લીલા માઈલા નાપંતુ,
લિપા જ્ઞીવ પાસા મલ્લી ધકા થ: છેવૈન । છેં થ્યના
તતા કેહેપિં સકલે નાપલાત સુનાનં હે નં મવા: । અબ
લે હે કિજાહા થ્યંક: વલ । વં ધાલ—“છ થન ગય ?

मुनां धया वयागु ?” किजायागु खँ न्यना लीलाया मने तः सतं विस्माद जुल । छकोला जितन सिर्तिहे जक वया धैथेनं मत्ती वैन । तर लीलां हिकमत याना धाल । “छाय थः छे वय् मज्जुला कि ?”

“छिमि भात जेले वैनौ बौयानांतः गुलिका ।” लीलां थःत हेला याःगु सिल । तः सतं हे नुगः मछिन मिखां खवबि स्वः स्वः वल । अनंतुं फरक फहिला थःगु छेतुं, सुरु २ ल्याहांवल । छे थंका वया मत्ती वल-“थय सकसिनं हेला याका म्वाना च्वने गुया सिनंला सिना वनेगु हे बेश । तर हानं तुरन्त मनहिल थज्या २गु दुःख कष्ट सहयाना मन खिन्न मज्जीगु यात हेला धार्थे यागु जीवन धाई । छन्हु खिमिला जूसा तिमिला नं छन्हु अवश्म ज्वीतिनि । थुकि अप-सोस याय् माःगु छाय् ? थज्यागु लच्छकोटि विचारं याना कुच्छिति कोतुना वने धुंकुगु लीलाया मन-निकुति हानं थाहां वल । मने च्वंगु विस्मादनं बुलुं बुलुं शान्त जुया वैन ।

x x x x

संसारे सुख-दुःख, हर्ष-विषमाद ला कुम्हा या घः चा हे खः । नेपाळे प्रजातंत्र जुल । शेखरलाल छम्ह कांग्रेसे लाम्ह मनू । वयात स्वागत यायेत फेले या पिने लावा लश्कर मुना च्वन । शेखर प्याहां वये साथ् वयागु जयकारं आकाश थवल ।

आःला लीलाया भाग्योदय जुल । न्ह्याहिसिनं जूसां धाईगु ‘लीला धार्थे हे लक्षण लाम्ह खः धका खनंखः मेपि जूगु जूसां सुम्क पैन वनाबी, गुगु भी समाजया नियम थेंहे ज्वी धुंकल । शेखर गरीब धका सकसिनं स्यू । तर वयागु त्यागशीलगु ज्यानं सुनानं लोमंकां लोमंके फेगु मखु । कांग्रेस सरकारं वयात छगू ओहदा बीत इच्छा प्रकट यात तर वं मकाः मस्यु छाय् थें ?

अले जनतापि सकले मिले जुया वयात आर्थिक सहा-यता बिल । शेखरला थ्वनं काय् मखु धया च्वंगु ख । तर लीलाया धन्दां याना काल । शेखरं मत्ती तल “आखिर थ्व संसार दांयागुहे खः । जि इच्छा मन्तं लीलाया इच्छा गबले तनी । व छह्य मिसाखः वनं बिचा मगाह्य । वया मत्ती गज्या गज्यागु इच्छा दै तिसा छगूहे दय्का बियागु मदु । हानं मिसाव तिसा दां फुक लीलाया लहातय् तया बिल । न्ह्याको विचार मदुहसां थःगु परिस्थिति लीलां छुं भचा सांसी धुंकुगु दु । अयूनं व छह्य मिसा । तिसा नित प्यता पर्सि लं दय्काहे कया तोतल । छुं ओहदा मदुसां शेखर मंत्रीया छह्य पासा खः । सस खलः तय् मिखा चाल छुयाय् व जिलाजं यात सःतके छुत । ताउतनं मवः गुलिं किजाम्ह थःहे मोटर ज्वना कावैन । लीला बांवां लागु वसतं पुना तिसां तिया वन । तता केहेपि वया छचाखेरं च्वना माने याना च्वन । अबलेहे छम्ह बुढि वया न्यन-“जिलाजं साहेब ग्वले ?” लीलां धाल-नकतिनि मंत्री जुया थाय् सतके हः गुलिं झाल ।’ थ्व खँ लीलां अनयापि मनूतय् थःगु प्रभाव कयनेत जक धाःगु खः, भातम्हला छेहे दु ।

अले लीला यात नकेत भवे ब्वहल । सासागु मरि सूप ब्यञ्जन, कयः, खवला, रिकापि आदिं चाउयेका-तल । तर लीलां भव्य मनः । सकले वार्ता दना स्वया च्वन । कि जाम्ह वल । लीलां सुम्कदना, थःगु तिसा वसः त्वया भव्य ब्वया न्होनेतया बिल । अले धाल छिमिसं तिसा वसः यात भव्य सःतागु मखुला ? का नकि, जिला न्हापायाम्ह छं ब्याहाया भचान्ह्यः वया म्हलीलाखः ।

सकल जिल्ल जुल । किजा ह्ययस्या ख्वाहाडँ स्य च्वन । लीलां धाल-“जिसिल थथिति सकलें म्हसिल !! धिवाया थःख सकलें लाहिया मखु” ।

विचरा यागु छें ?

चोह्मः भाजु केदारनाथ “वःनः”

वर्षा ऋतुयागु रात्रि जुया च्वन । मुकुं वा गाना च्वन । धोरांचिया सि छगु कोबुया मां धका बजारे चाः हिला च्वन । वा गाःगुलि हतपतं मी मफया च्वन । सि छकु मिया आपा लबः दैबले छमोहँ दां । वा मं मं तःसकं वल । गुलि गुलि वा तसकं वल उलि उलि वयागु हृदयान्तर सागरे नैराश्य यागु ग्वः फय् (तुफान) वल । नाप नापं भसुकाः यागु ज्वार उठे जुल कारण ववा आपाः लबः नय्गु आशा रूपी कृक्ष-हागु हायात व वा गाः गुलखं जिर्णयाना यंकल । आशारूपी वृक्ष गोतुलीन । वयागु हृदये वर्षा यागु खुसि न्हागु हाकुस्य च्वंगु सुपांय न्हाथे न्हात । वयागु निम्ति संसार हे अन्धकारं व्याप्त जुल । अन्ध-कार रात्री जूसां पसले च्वंगु मतं लँ भति २ खनेदु । किन्तु धोरांचियात खने मदु । छह्म निम्हे सिनं वया के सिमूयाना स्वत तर गुलि गुलि मू यात, उलि उलि वयागु हृदयान्तर सागरे भसुका यागु ज्वार बढे जुल । छायाः सा लब भतिचाहे मदय्क मूया-इगु जुया च्वन । लबः भतीचा नयेगु आशारूपी कांम्ह सलं सालीगु बगिले च्वना अन्धकार सङ्के वना च्वन । सि यागु मूयाःपिं दु, तर वया हृदयया दुने मन व आशा या युद्ध यागु कोलाहल शब्दं याना पिने यागु गब्द वयागु न्हाय् पनं मताल । धोरांचा ववं ववं वयागु छेंया आसपास थ्यन । वँ न्हांपा निस्ये काल बिल दुह्म पसल्या याके सिकाय्गुला धका न्यन । सि व्यागु खँन न्हे न्यागः धेवा पाः याना जूसा काय् धाल । पसल्या यागु स्वार्थि वचनं धोरांचि यात विष्णु यागु सुदर्शन चक्र प्रहार सिनं तःचो जुल । व अ चैतन्य जुल । बुद्धि यागु खिपतं चैतन्य यात सालाः वँ स्वार्थि मानव जीवन यात धिकार यायां धाल—“थ्व स्वार्थ भाव मनुष्य तय्के घुसेजू वःगुलि

मानव जीवनहे दुःखमय जुल” जि व पसल्या यागु हृदय यात धिकार धाय् गुम्ह सिनं अज्याम्ह गरीब प्यलांगू दुगु कय्टा, जंधु फाँट जम्मा खने दुगु इस्कोट व छयोँ छगलं खने दुगु तुपुलि पुयाः वह्म यात स्याना लब नयत लिफः मस्वः । व ब्रह्मा यागु सृष्टि यात व ब्रह्मायातनं धिकार याय् गुम्हेसिनं वहे मानव समाजे गुलिसियां नयां मफू, गुलिसियां अज्यागु कठिन परि-श्रम यानाः नापं नय् मखं । व ब्रह्मा यागु हृदयनं गज्यागु लोहँ यागु ज्वी गुम्हे सिनं थम्हं सृष्टि यानाम्ह दीन प्राणी यातनं स्याना स्वार्थ सिद्ध याय्गु मार्गे वने फुगु हृदय दय्का बिल ।

धोरांचां न्यीनिगः धेवाया कःनिचुं व स्वंग धेवाया मलेभता चि कया व सि वहे पसल्या यात बन्हः तया थःगु छें वँन । विचरा धोरांचिया स्वतं जाःगु कचि अःपा यागु सुपलि चिनातःगु छँ पोल हिले मफुगुहे न्यादँ दत । उकिं वयागु छें यात अनेक रोगं आक्रमण याःगुलि आर्य घाटे यंके त्योगु अवस्था जुया च्वन । वया जहान काय निम्ह म्हाय् निम्ह व छम्ह नापं जंमा न्याम्ह दु । वया कलाम्ह थौंने यागु क्षरावति आहार भाय् यंके धुंकल । दकले थकारिह्म काय हे च्यादँ तिनि दत । वा जोः गुलि मचा तयगु लं प्याना स्यू...स्यू...हाला च्वन । तर इमिगु दुने प्वाथय् च्याना च्वंगु मि मं मं दन्के जुया वया च्वन । व पिनेयागु लखं स्याय् फुगु मख्खु । बौम्ह वईला धैगु आशां, पिने वल कि न्हाय्पं तिं तिं स्वा कीगु । उगुहे बखते धोरांचा कानिचुं व मलता-चिज्वना छें थयंकः वल ।

धोरांचां मस्तेगु अवस्था, छें यागु गति व थःगु दशा खंबले दुःख यागु पर्वतं वयागु छथोले क्वच्यु

बला । वं थःगु मनं धाल । “बिकार छ दरिद्रता, छे
याना थज्यागु मानव जीवन हे दुःखमय थाना बिल”

वं थमं ज्वना वःगु जीवन धार पोः मचा तयूत
बिया छे यागु रोग हटे यायूत वासः याःजुल ।
मचातसें व कःणिचुं खं बले थपायू सकं हर्ष यात कि
कङ्गाल तयू बालक तयूत प्यारा मरि थागु द्वं ब्यूसां
हे उलि हर्ष याई मखु । दाजु म्हेंसिनं मि च्याकल
कःनि चुं दुगु कराई चा देछुना संका च्वन । उखे
बौम्हेसिया छे वासः यायां लिलाःगु मखु । गथे
यमराजया दूतं घेरे याना तःम्ह विरामि यात वैथ-
डाक्टर थागु वासः तृण बराबर ज्वी, अथे हेतुं
धोरांचिगु वासः वया छे रूपी विरामि यात लगे
मजुल । रोगं भन भन आक्रमण याना हल । अज्यागु
खेना गृह देवीनं थव दरिद्र तयूत स्वार्थ रूपी लाकामं

च्वाना तःसकं सना पिहां विज्यात । नाप नापं वयागु
छे नं पाताल स्वरूप धारण यात । मचा खाचात
सहितं धोरांचा पृथ्वी माताया गर्भे टांहां वन ।

छे दुंगु भयंकर शब्दं याना टोले च्वंपिसं वया
सोःबल । परोपकारत वंना छेंया तःलं मन्हू लिका वन
न्हापा लाक हे धोरांचिगु मुर्छा जुया च्वंगु शरीर
निम्ह स्वम्ह स्यां लः लः याना ल्हना पित हल । वया
छ्यो प्रागना हि बाः बाः वया च्वन मानो दरिद्र देवी
या हर्ष रूपो खबि । परोपकार तयूगु उद्योगं याना
मचात नं स्वाः स्वाकंहे पिकायू फत । मचा तयूगु
रोदन शब्दं त्वाछगुलि हे शोक सागरे दुवे जुल ।
धोरांचियागु गति, मस्तेगु हालत, व बिचराया छे ।
यागु अवस्था थवहे ध्वनि त्वाछ गुलि प्रतिध्वनित
जुल “बिचरा यागु छे ।”

वर्षा ऋतु

ज्वनापासा

१०७०

श्री वेखानारायण

अहा ! वर्षात् प्रकृति दृश्य अत्यन्त बांला
च्चे च्वेवना हितु हिला जुल मेघ माला
आकाश ला, खवईह थें च्वन रव्वा खिउँका
मुसुं न्हिला, कृषकपि जुल साज मुंका ॥१॥

गर्जे जुया वल मेघ बडो प्रबन्ध
वर्षात यात जल ईश्वर या प्रचण्ड
व्वी लः मुना वल पुखु सरी खूप बांला
अनहे जुया च्वन मनोहर नृत्य शाला ॥२॥

उत्साहनं जव किसान तस्यें बु पाल
नारी तस्यें अन सहेलि जुया म्ये हाल
प्याखं हुया कृषकपि, जव काइ जाल
धू धू धका सुकु भटुं व्वी सः पिकाल् ॥३॥

भ भ धाय काव रस रंगनं वा पिनाव
उत्साह साथ बल जागीरी ज्या केनाव
श्री सूर्य अस्त जव ज्वी सकलें मुनाव
ल्याहां वनी कृषकपि थगु कू ज्वनाव ॥४॥

जिःस्वां चमेलि गुन केसरि यागु वास
नाना सुगन्ध कुसुमे भमरा निवास
कोयालिया मृदु मनोहर बोलि छन्द
न्यना आहा थुगु ऋत्वी सु मज्वी ? प्रसन्ना ॥५॥

दैवं बिया तल गजागु अपूर्व मेला
सम्पूर्ण यागु मन चञ्चल ज्वीगु बेला
वर्षा ऋतु प्रकृति धैगु अपूर्व मेला
अहा वर्षात प्रकृति दृश्य अत्यन्त बांला ॥६॥

बुढातेके स्वया बुद्धि मचातेके

ले० लियो टल्सत्वाई

गांया मूलें लः बा बा वनाच्चन, च्वापु गाःगु चुके चुके अर्थेहे दनी ईस्टर^१ खुनु सुथे न्हापनं निखा छे यापि निम्ह चिकिधिपि मिसामस्त गल्ली छथाय नापलात । गन व फोहरगु लः वुं उखें थुखें वया पुखू थें मुनाच्चन । छम्ह मचा ला साही हे चिकिधिक मेम्ह मचा तही । निम्हेसियां मांपिसं न्हुगु लनं फिका हःगु । चिहीम्हेसिया वंच्गु, मेम्हेसिया म्हासुगु लं, निम्हेसियां छेने ह्यांगु काप दु । नापलाबले अपि चर्च^२ जक प्याहां वपि, न्हापलाक्क ला अमिसं थःथगु बांलागु लं केन अले म्हीतेगु खल । छथुंहे अमि मती-वन लखे म्हीतेगु । चिकिधिम्ह मचा लाकां फुकं देक हे वनेत्यो बले तहीम्हं पन ।

‘वने मते मलासा, छिमि मां नं छंत बो वी । जि ला लाकां, मोजा त्वते, छनं त्वरे ।’

लाजां मोजा त्वतल अले लंकोफ्यो ज्वना निम्हं नाप लायत लखे वन । लः मलासा या गौचा तक्क व । मलासां धाल, ‘जिला ग्या, अकुला ! थन त जाः’ ।

‘वा, वा ग्याय् म्वा । तजाः जुई मखु ।’

सतिः क थेने वं अकुलां धाल, ‘ख मलासा ! छ्या प्लाक्क याय्मते । होस याना बा ।’

वं थुलि धाजक धाल मलासां लखे तुती तःगु ला लः छोम्हया अकुला या लने फुक छुत्ति जुल । लने, न्हासे मिखाय् नापं लः लात । लने फोहर गु लः लागु खनेवं अकुला तंचाल । मलासा यात दाय्त ल्युवने तेन । मलासा नं ग्यात, मखुगु जुल धका खना पुखुली प्याहां वना, छे व्वाय्तः थिक यात । अबलेहे लाक्क अकुलाया मां अन थेंक वल । म्हाय्या लने फोहर

जुगु खना वं धाल, ‘मभिम्ह फोहरी मचा । छु याना च्वनागु आम ?’

‘मलासां आलावं याना बिलका,’ म्हाय् म्हां लिस बिल ।

थुली डनेवं वया मां नं मलासा यात ज्वना जन्हु-फाते दाल । मलासा नं तसतं खोल लं दुछीं ताय् देक । वया मांनं प्याहां वल ।

‘जिमि म्हाय् यात छु धका दाय्यां गु?’ धका हाहां बोबील । छगु खं मेगु खं पिकाल तमं तमं ल्वात । मिजत नं प्याहां वल । लं छपुच मनूत मुन । वनं हाल वनं हाल सुनानं छुं खं डोंगु मखु । हाहां छम्हेसिनं मेम्हेसित घाना दागा दुगु नं जुई त्योबले अकुला या बुढिम्ह अजि, अमि दथुई वया, ल्वानाच्चंपित शान्त याय्गु खल ।

‘छु मती तया च्वनागु छिमिसं ? थथे सने ज्यूला ? वनं थौंया दिने का थों ला खुःसी जुई गु का । थजागु उल्लु ज्यां याय्गु ला मखु ।’

बुढि यागु खं गनं डेनी भन वयात हे गोतुईके तेन । अकुला व मलासां हे मखुसा वं व हुल यात शान्त याय् फैगु मखु । अमि बोबिया हाला च्वंतले अकुलां थःगु लने कीगु लः हुया छ्वया हानं पुखुली म्हितःतुं वन । ल्वहं छरु कया पुखुया न्होने मूलें लः न्हाके जीक धः म्हुल । उग्रीम्हे हे मलासा नं वना धः म्हुईगु ली छ्याकं छकुतीं ग्वाहाली यात । दाय्या-दिया व ननूत ल्वाय् त्योबले हे लाक्क मचातेगु धः यागु ल गन व बुढि मनूतेत शान्त याय्त दनाच्चंगु ख अन हे बाःवन । मस्त नं ल्युल्यु वन, छम्ह धःया छखे छम्ह छखे ।

‘ज्वं, ज्वं मलासा ज्वं’ अकुला हाल । मलासा धासा न्हिला खंहे ल्हाय् मफुत ।

१—ईस्टर=इसाई तेगु छगू नखः ।

२—चर्च=इसाई तय् प्रार्थना याई थाय् ।

तसकं खुःसी जुया, छ्याकं खुसि चुईकायेंकुगु
खुवं व मस्त मनूते पुचले थेंक व्वांवन । अमित खना
बुढि व हालाच्चपित धाल ।

‘छिपि लज्जानं मचाला व मचाते नितीं लवाना-

चवनेत ? अमिसंहे लोमंका हानं याउं क भिताचवने
धुंकल । छिमिया सिवे ला अमिहे बुद्धि दु वरु ।

मस्तेत खना व मनूत मछाला, थत थमंतुं गीजे

याना थः थःगु छेंलिहांवन ।

अनुवादकः—केशर लाल ।

छाय निराश ?

आसे, आसे, हे मन छँ तोने मते आश
जुय दई मखु छ वो निराशाया नाश
अखसाँ छँ याय् दई मखु करपिनीगु वास
नत्र लाई हँ छ वो अपराधयागु “पास” ॥ १ ॥

जुल छ तत्पर, पर उपकार याय् धकाय्
हानं छँ थो कष्ट यागु भार मका
दुःख मफपेँ दई मखु छंत सुख यागु भ्यास
सहया न्हँ छँ याय् योसा सुख शान्तिया वास ॥ २ ॥

याय्गु सो छँ उज्ज्वल जीवनया दीप
हुत्तु हुया छंगु मभीगु ज्या दको फुक
तय्मते छँ गबलेँ छंगु रुवा खिउसे च्वंक
चमके जुइदई छ सूर्य, चन्द्र थें च्वंक ॥ ५ ॥

रचईता—इन्द्र रत्न

आसे, आसे छ याकनं हठाय् चायेमते
थो अमुल्य मनुष्य जीवनया आयु दतले
याय्गु सो छँ थो जगतया उपकार
काय् योसा छँ किर्ती या पुरस्कार ॥ ३ ॥

जुई मखु छ सदानं थथेहे अ भागी
कर्तव्य मखु छंगु जुयावनेगु बैरागी
लुई तिनी छँ गुनं छन्हु भाग्यया तिमिला
वांछोय्गु सो छँ थो निरासया खिमिला ॥ ४ ॥

प्राथना

भो शाक्य सिंह मुनिजुं जित व्युव मार्ग ।
वने जिपि थन थुगू भति भिगु मार्ग ॥
विया विज्याहुं याकनं हित ज्विगु धर्म ।
चोने सदां थन थुगू अतिभिगु धर्म ॥
छल्पोल शास्ता, गुण यागु मुर्ति ।

लेखक० बेखारत्न शाक्य,

विया विज्याहुं याकनं अति भिगु अति ॥
देवादि प्राणि सकलं हितया विज्याह्व ।
दको फुकव थन शर्णे कै विज्याह्व ॥
शर्णे वया प्रभु थन शुभ कामनानं ।
दुक्खादि मुक्त ज्विगु ब्रिव बोधिज्ञान ॥

मुक्तिनाथ यात्रा

ले०—भिक्षु अनिरुद्ध

मुक्ति क्षेत्र (=मुक्ति नाथ) धैथाय लः छधाः मि
छधः पर्वते लोहैया कापि प्याहां वया च्वंगु दु धाःगु
समाचार न्यैक्व पत्तिकं अन छण वंना दशनं थादनेगु
इच्छा जुया च्वंगु १४-१५ दँ ति दय् धुंकल तर छगू
मखु छगू ज्यां पना अन वँने मफया च्वन । गुम्हं २
अन्धविश्वसिपि मन्हूतिसं थथे नं समझेजू कि मनुष्य
जीवने न्हागुहे पापयासानं, दुःख कष्ट सहयाना अन
छरु वँने फय् व मुक्ति लाभ जू । उकिया निम्तिहे अन-
यागु नां मुक्तिक्षेत्र अथवा मुक्ति नाथ जुया च्वन ।

बु० सं० २४६३, साले वैशाख पुन्हीनं लत्यामछि
मानि न्होने वया च्वंगु विशेष ज्यानं छुं खने मदुगुलि
थुगु मौकाय् छकोला लेँ न्हागु दुःखसी मासानं अन
छरु वँहे वँनेगु दृढ निश्चय याना लेँ पासा माः जुया ।
सौ भाग्यवश ठँहिति या भीमसेन कका, कांझा,
आशानारां दाजु व जिनापं प्यह्य तथा भल्यात निह्य
जम्मा खुम्ह चैत्र ८ गते मंगलबार खुन्हु सुथ न्हापां
उखा गमन साइत याना नेपालं प्याहां वंना । तर
जिमिगु हृदयेला सुथे न्ह्यलं चागु साइत हेजकं विश्वास
जुया च्वन । गृहस्ति धर्म च्वंपिसं अथे गवले धाई ।

त्रिशुलि बजारे न्हू विहारयानी

चैत्र ६ गते खुनु सांगु बजारे बिज्याना च्वंपि
श्रद्धालू उपासक उपासिकापिसं अन छगू न्हूगु विहार
निर्माण याय् नो स्वनेया निम्ति निमन्त्रना याना तः
गुलि पूज्य धर्मा लोक भन्ते, बर्मा याम्ह ऊ, धम्माबुध
भन्ते भिक्षु रत्नजोति व जि चैत्र ८ गते खुन्हु छन्हुंहे
संभाकाती आनन्द कुटिं अन थ्यंकः वंना । उखागमन
साइते लाक प्याहां भापि भीमसेन ककापि जक

उखुन्हुहे अन थ्यंकः वय् मफया कन्हे खुन्हु सुथवंछि
वां दाय्का दुःख सिया वय् माल । थौं चैत्र ६ गते
बुद्धवार सुथवंछि मदिक वा भुलु भुलु वया व्यूगुलि
न्हूगु विहार नीस्वनेत जग हवीकेगु ज्यामी सो वँनेगु
इत्यादि ज्या फुकं स्थगित जुया च्वन । दिवा भोजन
याय् सिधेवं १२॥ बजेती वा वैच्वंगु बांलाक दित ।
उपासकपिसं बुद्ध विहार यागु जक बुद्धवार खुन्हुहे
मस्वंस्य मज्जू धका ज्यामि माःजुल । बाहि फगुले
धुंका ज्यामिगनं दै ? भीहे उपासक छखलःस्या छेँ
दँदा च्वंपि ज्यामित जूसो अनयागु ज्यादिका सःता
हया जगहस्वीके गुथाले यात । ४, बजेती भीमसेन
ककापि नं धिकि थ्यंकः भाल । नूतन विहारया जग-
स्वनेगु ज्यानं आरन्भ जुल । प्रथम न्हापां अनदको
उपासक उपासिकापिसं विश्व शान्तिया हेतु जुया च्वंगु
पंचशीले प्रतिष्ठित जुल । तदनन्तर विहारयागु जगां
किच्छि सूत्राकां चाउयेका दथवी च्वना भिक्षु संघ पिसं
परित्राण पाठ याना बिज्यात । अनंलि निर्माण ज्वीगु
विहारया उत्तर पूर्व कुने, थकालिह्य बर्मायाह्य भन्तेनं
जगे अप्पा छपा तथा थुगु अभिनव विहारया चिर-
स्थायी व शुभमङ्गल प्रार्थना याना बिज्यात । अथेहेतुं
मेमेगु दिशा विदिशा पाखेनं मेमेपि भन्तेपिसं अप्पा
तथा विहारया नी स्वंना बिज्यात । सांगु बजारे न्हापा
भिक्षु-श्रमणपि च्वनेगु गृहस्ति अलग जुया च्वंगु
वासस्थान छगू मदैया च्वंगु थुकिं सम्पूर्ण ज्वीगु जुल ।
थुगु मङ्गल कार्यस आपालं दुःख कष्ट सिया उत्साहित
याना बिज्यापि श्री गजरत्न-बेखारत्न-धर्म रत्न शाक्य
वंशपि हे खः ।

कन्हे खुनु उपासक पिनिगु प्रार्थनां याता १० बजे तो भोजन इत्यादि याय् सिधय्का तिनि अनं वँने फत । सागुं उखे प्यक्वेति वँनेधुं बले सामरी धैगुगामे सकस्यां बजिनल । अनं हानं क्वेछिति छुवँन ज्वी भवतिनि धाःगु गामें थ्यन । उखुन्हु जिपि अनं उखे वँनेगु सामर्थ्य मन्त ।

चत्र ११ गते खुनु सुथ म्हापानं दँना अनं प्रस्थान याता ७ बजेतो जूबले कटुंन्या धाःगु गामे दुरु भचा कया जलपान सिधय्का । अनं वँना क्वे फेरी थ्यंबले भोजन थ्वीगु ईजुल । जि छह्वा वान्हि लिप नय् मज्यह्वा जुया च्वंगुलि मेपि पासापिनि नापं भचा न्ह्यथ्याकहे ज्योनां याय् माला च्वन । उखुनु न्हिच्छिहे मद्दिक न्यास्ये वँना द्यो खिखि धाबले तिनि आरुघाटे थ्यंकः वँनेफत । सांगु बजारं थन तकया ११ क्वेदु ।

वान्हि लिस छुं नय मज्यह्वा जितः सुथे जलपान लिबाई धैगु भयं भचा न्हाप्पां दना जोरे याय् माःसानं जलपान यागु ज्या च्वनागु बासेहे सिधय्का वँनेगु निश्चय याता । छगू लें बिचे गां गामे नय त्वनेगु छुंहे न्याय्गु मदया अनिकाल थें जुया च्वंगुलि नं थथे मयास्य मगात ।

चत्र १२ गते आरुघाटं दँना वँना खानचोक धाःगु गामे न्हिन सिया ज्योनांयाः वँना । अनं १२ बजेतो तोता वँने फत । थाय् थासे त्यानु लंका छथाय् वजि नकाबुलुं २ वँ वं भुसुन्दि धाःगु गामें वँना बासं च्वँ वँना । आरुघाटं भुसुन्दि तकया खु क्वेदु । थन तकया जिपि नेपालं निस्ये जम्मा ३७, क्वे वय् धुन । लें थाय् थासे तः तः धंगु वाट पत्तिकं लं जुवा तय्गू सुविधाया लागी भी नेपाल सरकारं याता याता याता संगू नँता दय्का तःगूदु ।

भुसुन्दी द्यो त्वी २ धाय् साथं जलपान सिधय्का गमन आरम्भ याता । फुलं नार्वाफिके धाथाय् थ्यं बले न्हिनस्या भोजन याय्गू ई जुल । थौं सुथ बंछि

लं थाकुगुलि निक्वेति सिबेत वँने मफुत । थन भोजन सिधय्का बुलुं २ वँना च्व च्वं मान च्वक धागु पर्वत या च्वकाय् क्वंगु गामे थ्यं बले लें हे सी मदय्क द्यो ख्युंन्य च्वने धुंकल । थौं सकले तःसतं न्यल । द्यो ख्युंन्य वःपि जुया निन्ति ध्वदूथाय् बासं मतः । बल्लं छ्वाछें बिन्ति भावयाना बासं च्वन ।

पर्वतया क्वकाय् क्वंगु थ्व मानक्वक या बजार नं रमणीय जू । थन चत्र १४ गते खुनु सुथस्या ५१ बजेतो हे जलपान सिधय्का गमन आरम्भ याता सुति बजार धा थाय् थ्यं बले १०१ बजे जुल । थनंतुं छ्वाछें वँना दिवा भोजन यागु तंता सिधय्का, हाकनं गमन आरम्भ याता । फुलंनार्वाफिके धाः थासं मर्सेण्डि घाट तकया स्वक्वेदु मर्सेण्डि घाटं मानं च्वक तक ११ कोष दु । मान च्वकं सुति बजार ३ क्वेदु । आःजिपि नेपालं निस्ये जम्मा थन तकया ३६३ क्वेत्या वय् धुन । थन वँना अत्यन्त ताः हाकगु तं छपु गया बल्ल बल्ल जसो तसो याता वःन्होस्या ८ बजेतो तिनि देवरालि भांज्याङ्ग धागु गामें दँना बासं च्वं वँना । थौं सुयाहे सनेगु सामर्थ्य मन्त । तापाक बासं तय् हल धका भल्या छह्वा तंचाया जाहे मनस्य घनाबिल ।

चत्र १५ गले खुनु, ह्मिगः सकले तःसतं न्यो गुलि सुथन्हापानं दँनेगुनं सुयाहे सामर्थ्य मन्त । ७ बजेतो सकस्या जलपान सिधे साथं गमन आरम्भ याता । निक्वेति छु वँने धुनज्वी १० बजे जुल । गां सत्तिक गनं दुथें मच्चना छथाय् लः दुथाय् लँया सिधे संतुं च्वंगु सिमाक्वे भोजन थ्वीगु बन्दोवस्त याता । थल बल जाकि, माय्, तरकारि आदि सकतां सार्दाम थः केतुं दुगुलि न्ह्यागु इले न्ह्याथाय् जूसानं जाकि आदि सामान् न्याय्गु मदै जाथ्वी मखनी द्यांलाई धैगु धन्दा कया च्वने माःगु कारण छुं मदु । केवल जिमिसं सिद्धता जक ज्वना ज्वी मफु । पासपि निह्वा

वैना गंगु सिमा कचासिमा हः इत्यादी द्वैचिक माला हल । भोजन सिधय्का गमन हानं आरम्भ जुल । थौं पोखरा शहरे ध्यनीगु धाःगुलि सकस्यामने हर्ष जुया च्वन । ४ बजैती अनध्यन । शहर अत्यन्त ताः हाक । दोहग वाजार बाक्वेति हे भचा यार्ई मखुला धैथे च्वं । थन धर्मशीला अनागारिका यागु बिहार माः जुजुं हे शहरया उखे सिथे थ्यंक थ्यंवन । समयनं आपा बितय् ज्वी धुंकु गुलि वैनो बले बिहारे बासं च्वं वैनो मफ्त । ल्याहां वयाबले जक ४-५ न्हुति च्वना अनं प्याहां वे छन्हु न्ह्यो दुर्भाग्यवश अत्यन्त कारुणित तथा हृदय ग्राहकगु लंका दहन लीला समानगु अग्नि काण्ड जूगु सकसिंगु विपद

स्वयावय्माल ।

थौं दसमि ज्वी धुंकल अन च्वपिके जिमिसं, “पुन्ही यात जिपिं मुक्ति नाथ थ्यंकः वैनो फैला धका न्यना स्वयां बल्लाक वंसा ला थ्यंकः वैनो फैगु आशा दनि तर जिपिं वंना वे वलेला १२ न्हुति बी धाल चैत पुन्ही खुन्हु चान्हे चन्द्र ग्रहण नं दुगु जूया निम्ति भीमसेन ककां न्हागु जत्तन याना जूसां पुन्ही खुन्हु हें अन थ्यंकः मवं स्यहे मज्यू धका जोर याना दीगुलि नेपालं पोखरा थ्यंक वया त्यानुगु यात छुं पर्वाहे मयास्य कन्हे खुन्हु ख्युं लंहे पोखरां प्याहां वैनो निश्चय याना ।

क्रमशः

—*—

प्रीतिमय जीवन

—भिक्षु अश्वघोष, लंका

‘प्रीतिमय जीवन’ धाय्वं सकसियां थुके आशा ज्वीफु । अतएव थुगु बारे जि खंगु व जितः अनुभव जूगु जीवनया प्रीति अवस्थाया खँ निगू च्वये । जिगु बिच रे भी जीवने प्रीतिमय अवस्था खंगू दुः—(१) धार्मिक, (२) सामाजिक तथा (३) शास्त्रीय ।

(१) धार्मिक प्रीतिमय जीवनः—थः मां-बौपिं, मचाखाचा थःथिति व छयें-बुँ त्याग यानाः तपोवन वनाः योगी जीवन बितेयाना आध्यात्मिक ध्याना-दिया सुख अनुभव याना प्रीतिमय जुया च्वनेगु ।

(२) सामाजिक प्रीतिमय जीवनः—नय्गु त्वनेगु पुनेगु आदि नाना रसरंग भरिपूर्ण जुयाः पारिवारिक व्यवस्था व देश, त्वा, गांया सेवा याना ऐस आराम कया च्वनेगु ।

(३) शास्त्रीय प्रीतिमय जीवनः—थ्व जीवन विना विद्यार्थी जीवनं दैगु मखु । विद्यार्थी जीवन यात बांलाक सीके मफ्युकं योगी जीवन सुखद बांलाक मज्जीफु । आः थन पाठकपिनि न्ह्योने तय्यनागु जि प्रीतिमय धका भालपाः च्वनागु विद्यार्थी जीव-

नया विषय खः । जि ला छम्ह भिक्षु । पाठकपिसं धाय्फु ‘लेखक महाशय भिक्षु जुयाः योगी जीवन अथवा त्यागी जीवनयात प्रीतिमय मधाःसे विद्यार्थी जीवनयात प्रीतिमय धाल ।’ छखें स्वे बले थ्व खँ मना-सिब धायमाः । जिगु बिचारे च्वे च्वंगु नित्तां जीव-नया प्रारम्भ हे जि च्वया च्वनागु जीवन तिनि । हानं जि आतकं विद्यार्थी हे तिनि । जि गनं जंगलेच्वना तपस्या याय् नं मनंनि । जि ला समाजया पुचले च्वं च्वनातिनि । समाजे च्वनाः ज्या नं याय्मानि । गन्थाय् तक्क विद्यार्थी जीवन प्रीतिमय ज्वीमखु अन्थाय् तक्क तपोवन वंसां प्रीति ज्वो थाकी ।

आः थन पाठकपिनि न्ह्योने जितः प्रीतिमय जीवन अनुभव जूगु विदेशेतिनि धयागु खँ छत्वाचा मच्चसं मगात ।

जि नेपाले प्यथाय् न्याथाय् आखः व्वं वना । स्वदं प्यदं थुके बितेयाना । तर धात्थेयागु विद्यार्थी जीवन जि अनुभव याय् मफु । थुकिया हेतु थ्व हे ज्वीफु कि उगुबखसे नेपाले अध्यापन क्रम व पाठशालात मदुगु ।

स्वदं प्यदंया दुने जि स्वंगू प्यंगू पाठशालाय् चवना ।
धात्थेया खँ ला थ्व पाठशाला मखु किन्तु आखः व्वं-
कीगु छयें । छगू हे पाठशालाय् जातीय अध्ययन याय्
थाय् दुगु मखु । जातीय अध्ययनया माने थःगु मात्र
भाषं आखः व्वनेगु । सकवनं व्वनागु अमरकोष व
हितोपदेश खः । अर्थ बिस्तर याना कनेगु चलन मदु ।
वां भतुयात खँ स्यनेथें न्वेवेकेगु जक खः । पाठशाला
व्वनेगुया फाइदा ला छुं मखना । फाइदा थुलि हे कि
पासापिं स्वग्ह प्यग्ह मिले जुयाः आखः व्वं मवसे
मेथाय् वनाः समय मवतले म्हिता छयें ल्याहाँ वय्गु ।
थुलि का प्रीति धाःसां आखः व्वनेगुया फाइदा
धाःसां ।

अन्तिमे थःगु हे त्वाले शुभराज सांहिला दाजु
याथाय् आखः व्वं वना । अन चाणक थाले याना ।
चाणक खेभाषं तुं अर्थ दुगु । कचाय्के नं फुगु मखु ।
छयें वःनी चाणक व्वनेवले जिमि बाःनं थथे धाईगु—

“छं थूला आम व्वनागुया अर्थ ? थथे धाःगु का
बांलाक मती ति ।”

शुभराज दाजुं थःगु भाषंस्यने मसःगु मखु तर उगु
बखतेया ऐने नेवा भाषं आखः स्यने मदु । किन्तु आः
प्रजातंत्र जुल अय्सां नेवाभाषी बहुसंख्यक विद्यार्थीतित
वर्नाकुलर थःगु भाषा काय् मदुनि । थ्व ल्याखे मदुगु
मखुसामेगु छु ? थुगु विषये सारा नेवा भाषाभाषी पिसं
शिक्षामंत्रीयात आवेदन योय्माः* । “थःगु देशे थःगु
भाषं आखः व्वने मदुगु, थ्व गुजागु अवस्था ? अहो !”
धका मसुका वइगुखँ आतकं जितः भल भल लुमनि ।
थुजागु देशे विद्यार्थी जीवन छु सफल ज्वी । तर शुभ-
राज दाजु याथाय् आखः व्वं वनागुलि आपलं जिगु

[*मेमेथाय् स्वयानं स्वंगू शहरया दुने, जनसंख्याया
ल्याखं नं नेपालभाषं शिक्षा बीगु अत्यावश्यक । नेपाल भाषाय्
पूरा जग दु, साहित्य दु, लिपि दु तथा इतिहास दु । अयूनं
शुक्रियात सर्कारं थाय् मन्थुनिगु विचारनीय प्रश्नखः—सम्पादक]

जीवन सफल जुल । वसपोल्यात जि लोमंके फुगु
मखु ।

छु संयोगं मस्यु भारत वनेगु बन्दोवस्त जुल ।
भारत जक मखु लंका थ्यंकःनं वनेगु बन्दोवस्त जुल ।
थथे बन्दोवस्त जूगु जिमि मां-व्वापिसं जितः पूज्य
अमृतानन्द स्थविरया भालाय् तोता व्यूगुलि खः ।
वसपोल्या कृपां लंकाय् वयाः जि थःगु विद्यार्थी जीवन
सफल याय् फया वया च्वन । मुख्य नं लंकाय् वयागु
पालि व बौद्ध धर्म सय्केत खः । थुकी पूज्य त्रिपिटका-
चार्य धर्मरक्षित स्थविरया नं जितः अनल्प उपकार
दु । लंकाय् विद्यार्थी भिक्षुपिनि पुचले थ्यन । भिक्षुपिनि
विद्यापीठयात ‘परिवेण’ धाई । परिवेणे प्यदं न्यादं बिते
याना । अनं लिपा जि थथे बिचार याना, “पालिजक
व्वनां विद्यार्थी जीवन सफल याय् थाकुई । हानं
छथाय्सं जक च्वना अध्ययन याय्गु ठीक ज्वी
मखुला ? नगरे नं च्वना स्वय्माः । अंग्रेजी नं
व्वनेमाः ।”

गत बौद्ध सम्मेलने पूज्य अमृतानन्द स्थविर
लंकाय् बिज्याःबले वसपोलं जितः, “आः परिवेणे जक
च्वना पालि व्वने गात । सामाजिक ज्ञान व अंग्रेजी
तथा मेमेगु विषय नं मवसे मज्यू । स्कूले हुँ” धका
धया बिज्यात । थ्व वचनं जितः बडो उत्साहित यात ।
अन्तस लंकाया प्रधान नगर कोलम्बो च्वनाः अध्य-
यन याय्गु प्रबन्ध जुल । पालि व्वनेत छथाय् ठीक
याना । अंग्रेजी व्वनेत स्कूले वना । स्कूले फीस् पुलेमाः ।
भिक्षुपिनि विद्यालय मखया । लंका बौद्ध देश खःसां
नं आःतकं भिक्षुपिन्त अलग्ग अंग्रेजी स्कूल मदुगु
चिन्तनीय खँ खः । दु जा दु उके नं ध्यवा पुलेमाः ।
सामान्य ज्ञान (General knowledge) सोके
थ्वीकेगुलि भिक्षुपिं ल्युनेतिनि । उकिंहे वर्तमान समाज
भिक्षुपिनि पाखें तापाना वंगु । तापाना नं छाया मवनि
वसपोलपिनि विद्याया ज्वलं ब्याक्क म्यूजिमे तयेहवःगु
जक ज्वी धुंकल । उकी बुद्धं धयाबिज्याथें स्थान व

समययात ल्वेक मेगु ज्वलं दुप्वाना काय्सःगु मखुनि ।
तर सया वइगु जुयाच्चन ।

गुखुनु जि स्कूले भर्ना जुया उखुनु ला जि मेगु हे
लोके जन्म जूम्ह थें जुल । प्रीतिया थागा दुगु मखु ।
छाय् धाःसा न्हापा थुजागु पाठशालाय् आखः व्वने
मनंनी । इतिहास, प्रजापालन, भूगोल, स्वास्थ्यादि
विषय व्वनेगु अनुभव जुल—गुगु प्रत्येक मानवं
सीकातेगु आवश्यक ।

धात्ये अध्ययन जा शहरे जक दुखनि धयागु
विचार लुयावल । जि न्हिया न्हियं स्कूल वनेत बसं
वनेगु । शहरे च्वनेबले अने अनेगु बाहिरिक ज्ञान नं
समाज-धर्म नं सीके फु । नानादेशयापि वयाः व्यापार
याना च्वनीगु, उगु थुगु देशया चाल-चलन नं स्वे
दैगु ।

स्कूले भर्ना जुयेधुंसेलि जिगु मने “आः विद्यार्थी
जीवन सफल जुल ला थें ?” धयागु विचार ल्वीगु ।
छन्हू माष्टर बाबु थःगु लेक्चरे, “विद्यार्थी जीवन
सफल याय्त स्कूले वयाः सफु-सिफु जक व्वनां मगाः ।
अखबार, मासिकपत्र व्वनेमाः । थाय् थासे सामा-
जिक व सांस्कृतिक मीटिंगे वनेमाः । मीटिं याना
भाषण याय्गु सय्केमाः । थःगु मने च्वंगु खंयात
मेपिसं मट्ठकं थ्वीगु कथं लेख इत्यादि नं च्वेमाः” धका

समाचार—

नेपाल प्रधान मंत्रीयात स्वागत—नेपालया
न्हूम्ह प्रधान मंत्री माननीय श्री मातृका प्रसादजुयात
गत फेब्रवरी २६ तारिक खुनु महाबोधि सभाया पाखें
सभाया भवने स्वागत यात । स्वागत समारोहस
वर्मा, लंका, बंगाल तथा नेपाः यापि भिक्षुपि व कल-
कत्ता नगरया गन्ध मान्य व्यक्तिपि नं उचित मात्राय्
दुगु जुल ।

बौद्ध सभ्यतानुसार सभाया ज्या प्रारम्भ याय्त
भिक्षु अमृतानन्दं पञ्चशील बिया बिज्यात । डा०

धाल । अम्ह थुलि मया कलाभवन शिक्षात्मक पिक्-
चर्स नं स्वेमाः धका धाईगु । सरकारयापाखें शिक्षाया
कारणे सिनेमा पिक्चर्सत विहारे विहारे थ्यंक यंका
भिक्षुपित कयनोगु ।

छक थुगुसि हे विद्यालंकार परिवेणे भिक्षुपिन्त
इन्दियन् सिनेमा कयन । अन जिपिं नं स्वः वना ।
भारतया प्राचीन स्थान साँचीया विस्तर, पण्डित
जवाहरलाल नेहरूपिसं थासे थासे भाषण याःगु
किपालु कयन । थ्व दृश्य स्वया जिमित छता बाता
फाइदा हे जुल । तर मने अपाय्च्व थोगु ला मखु ।
तर गन नेपायागु पिक्चर्स कयन अन जिमित अतिकं
प्रीति जुल । श्री नरेन्द्र श्री महाराज नेपालं भारतया
शरणकाः वंबले पण्डित नेहरूपिसं स्वागत याःगु हानं
नेपाले श्री ह्याहाँ बिज्याःबले लाखौं नर-नारीते भोड
व घोषणा सहित स्वागत याःगु दृश्य खनाबले जिगु
मिखां हर्ष व विस्मात ख्वबि तिकि तिकि नैन ।

थौं थ्व जिगु जीवन विद्यार्थी जीवन मखुगु जूसा
थुलि हर्षख्वबी मिखां पिहाँ मवल ज्वी । थुलिमछि
तापाक वयाच्चनागु नं विद्यार्थी जीवन उन्नति याय्त
खः । विद्यार्थी जीवने थुगुप्रकारं प्रीति ज्वीगु जूया-
निति पाठकपिनि न्ह्योने थौं थ्व “प्रीतिमय जीवन”
च्वयागु ।

माधोराम साफ्टया परिचय भाषण सिधेव छम्ह
नोतिज्ञ बंगाली भाष भाषण बिल । भाषणे वय्कनं
नेपाल व भारतया द्ध्वी दुगु सम्बन्धया जः कयना
दिल ।

भिक्षु अमृतानन्दं भाषण याःसे वर्तमान समये
नेपाली जनताया मने भय अनुभव जुया च्वंगु ख
प्रकाश यानाः नेपाः व भारतया द्ध्वी न्हापांनिसं
या घनिष्ठ सम्बन्ध दु धका, थुकेथा दुरुपयोग यानाः
नेपाल गाःयात कोरियाया कयहे याय्मते धका

भारत व नेपाल सरकारयात सूचना बिल। थःगु भाषणया अन्तस वसपोलं यद्यपि नेपाल चिकिचा-धंगु देश खः तर थ्वया थःगु तुतो दु अर्कि थ्वया थःगु भुति चुया च्वनेगु इच्छा प्रबल दु धका धया बिज्यात।

सुप्रसिद्ध शीलभद्र महास्थविरं कोईरालाजुयात नेपाःया न्हूगु इतिहासया भाग निर्माण याःम्ह धका धया बिज्यासे भगवान् बुद्धया धर्मयात नेपालं पूर्ण ध्यान तेमाः धका धया बिज्यात।

डा० कालिदास नागजुं भाषण यासे नेपालया न्यीन्यासः दं पुलांगु इतिहासया न्हाय्कं क्यनाः नेपाल विश्वया छगू सर्वोच्चगु देश खः, नेपाःया ल्यूल्सू सारा विश्व आः नं ल्यूल्सू दु व नेपालं हानं छक व न्यीन्यास दं न्हापायागु शान्ति व विश्व मैत्रोया तर्चलाइत्यात प्रकाश याय्मानी धका धया दिल।

मेमेपिं नं विद्वानपिसं भाषण यासे नेपालया संस्कृति तथा वया प्राचीन इतिहासयात वर्णन यात।

सभापतिया आसनं केशवचन्द्र गुप्तं भाषण यासे गथे नेपालीतेत भारते वय्त छुं रोक तोक मदु अथे हे भारतीतेत नं नेपाले वनेत रोक तोक मदुके माःगु स्वाभाविक हे खः। थथे यात धका नेपाल सरकारयात वा भारत सरकारयात लांछन तयगु केवल अज्ञानता खः धका धया दिल।

अन्तस श्री मातृका प्रसादजुं स्वागत भाषणया लिषः बियाः थथे धालः—

“महाबोधि सभां क्यंगु प्रेम भावया प्रति जि आभारी जुया च्वना।

नेपाली तेत भगवान् बुद्ध नेपाले जन्म जूगु कारणे तत्सकं गर्व दु। किन्तु गर्व जक मयासे वस-पोलया सत्य व क्षमाशीलयात आचरण याना ग्रंकेगु दकले आवश्यकता दु।

भारत व नेपाःया सम्बन्धया बारे जि छुं धाय् माःगु मदु। तर भारतं गुहालि बीमात्रं अथवा नेपाल सरकारं गुहालि काय् मात्रं गुगु हस्तक्षेपया चर्चा सुं स्वार्थीतेसं प्रचार याःगु खः व खं छुं तथ्ये मदु। नेपाल स्वतंत्र नेपाः यात आः समुन्नत ज्वी मानी। नेपालीतेके मगागु वस्तु आपालं दनि। मगागु वा मचाःगु वस्तु मेपिके सय्का सीका कयाः पूर्ण याय्गु बुद्धिमानिता खः। थः छुं मसं सां सः खू धका-अहंकार याय्गु अज्ञानता खः, अज्ञानतां याना मनूतेत अन्धकारे यंकी। अत-एव नेपाःया आसन्ने च्वंगु देश भारत जगुयानिति नेपालं भारतयाके आपालं सय्का सीका काय् मानि थुलि जक मखु मेमेगु देशं नं थःगु देशे मदुगु वस्तु, विद्या, शास्त्र हयाः थःगु देशयात सर्वप्रकारं विकाश याय्मानि। थ्वहे लक्ष तया नेपालं इञ्जिनियरी इत्यादि ज्या सय्केया लागि हाल सालेहे स्वीजरलैंड तथा अमेरोका नापं नं सम्बन्ध स्थापित यागु दु। गुगु हस्तक्षेप इत्यादिया खं जिमि भ्रातृ भिक्षजुं धया बिज्यात अथे धका प्रचार छुं स्वार्थी भनूतेसं नेपाले प्रचार यात धका जिला छप्टिनं आत्य चाय् मखु न थथे धाल धका भारत सरकार अथवा नेपाल सरकार हे ग्याई। थथे ग्याय्माःसाला जि अभिमुख जुया वय्हे मखु। आःया घरी नेपाःयात स्यंकीपिं नं म्कीपिं हेखः। नेपालं विश्वयात न्यीन्यासः दं न्हापायागु शान्ति सन्देश पुनर्बार फइले याय्मानी जय् नेपाल।”

अन्तस महाबोधि सभाया मंत्री, श्री देवप्रित वलिसिंह जुं भाषण यासे आत्तले भारत सरकारं बुद्धगया बौद्धपिनि लहाते मव्युनि किन्तु नेपाल सरकारं लुम्बिनीया भार बौद्धतेत—धर्मोदय सभायात बीधुंकल धका धया दिल।

लेखक महोदय प्तिन्त

थुकुसी यागु वैशाख विशेषाङ्कया निम्ति लेख, कविता, निबन्ध इत्यादि आगामि अप्रेल-७ तारीखं न्ह्यो थन कार्यालये ध्यनीकथं छवयाहयादी माल । अन्यथा यथासमये प्रकाशित यानाहये थाक्की ।

सम्पादकः—

धर्मोदय कार्यालय

४, रामजीदास जेटिया लेन

कलकत्ता—७

पिहाँ वल !

पिहाँ वल !!

“वेस्सन्तर जातक”

विभिन्न तस्वीरं बाँलानाच्चंगु, स्वता रंगया सुन्दर कभर दुगु हानं सुन्दर भोटि छापे याना तःगु । भतिचा जक छापे जूगु दु । आः हे थःगु लागी धयातया दिसँ ।

अनुवादक : भिक्षु अमृतानन्द ।

प्रकाशक : शाक्यमुनी बौद्धसंघ, पूर्व ४ नं० भोजपुर

पिहाँ वल !

पिहाँ वल !!

सर्व प्रथम नेपालया राष्ट्र भाषाय अनुवाद जूगु भगवान् बुद्धया व्यावहारिक व सरल उपदेश दुगु

“धम्मपद”

विश्वे धर्मपदया अनुवाद जुया मच्चंगु भाषा शायद छुं दई । नेपाली भाषाय ध्व अनुवादं छगु तद्धंगु कमी पूर्ण जुल । अनुवादकः भिक्षु अमृतानन्द । प्रकाशक : धर्मोदय सभा ।

भोया अभावं याना अल्पमात्र छापे जूगु दु । याकनं थःगु लागी आडर बिया दिसँ । पृष्ठ २२४ या मू० केवल भारते ॥) नेपाले ५०

सफू दैगु थाय् :—

धर्मोदय शाखा कार्यालय
श्रीघः विहार, नःघः त्वा,
कान्तिपुर (नेपाल)

धर्मोदय कार्यालय
४, रामजीदास जेटिया लेन,
कलकत्ता—७